

סידורו של שבת

ליקבהו יהי נא אמרי לרצון לפני ארון כל . כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה
שורש הראשון זה שמו . נאה לו **עֲבַת** בו תשוב

יבואר בו ענין הכוונת שבת שלמיתו להוסיף מחול על הקודש על מה אלוהי הפכו . חיוב כשרון
מפעליו והמעשה הנלך לעשות בו מה הוא . גם סוכו הכוונה שכוון בשמו בו יוכלו . מנכסי
ה' דכני חסן בו ימלאו . ובו יד ענפים :

ענה א' **ידבר** מענין גדול תוקף קדושת השבת . יתר על כל הימים והחגים וזמני המועדים
ושאר כל הכצות שבתורה . כי בשארי המצות ומועדי הזמן . כל פעולת
החסדים והתגלות האורות ותקיני העולמות הנעשה בכחם . הכל נעשה בבחי' אתערווא
דלתתא כידוע . משא"כ יום שבת קדשנו בשנתה למעלותא שאור קדושת ה' מאיר ומושיע
בו לכל העולמות עליונים ותחתנים בחסדי המקום ב"ה לבר בלי שום אתערווא רידן וכל
פעולת החסדים ועלויות העולמות הכל נעשים סאליהם : וכו' י"ד עלים :

עלה א **יתר השלח ייתר** השלח מלכנו אלהינו . על כל המצוות ונכרות אשר נמלטו . כבוד רחמינו
והסדיו אהנו . ועוד את זאת הפליא לעשות עמנו את יום קדושתו להנחיל אותנו . והוא
יום שבת קודש עוזנו והפארתנו . אמנם ערכו כבודו האמתי מה מאוד מבוטא ומושלל מעין כל חי . מלהבין
וילידע גדול קדושה שקדשו המלך . ואשר נשאו רם על כל רמים . ואף הנה גדולי חכמינו הקדמונים .
ימסכו יד מלהרבות בו פנים . לפרש ולבאר את יקר חין ערכו . ורצ גדול הבהקת זיו אורו . הנשפך בו
ימאור פני אלהים חיים ומלך עולם . וחולם אדם קלוה הרהס במעלת משיחת שמן השבוע יתיר מהנחותיה .
והכלה בין רעויה משובה . בהפרס והבדל יום שבת קדשנו משארי מקרביו קודש . כאשר נכבדו מדובר
גבו במחמד המגדו האלהי רכבי" ע"ה (וה"ק אמור ל"ד ע"ה) וז"ל תלחא חינון זמנין מקיי"ם . מג המות
זוחג השבועות וחג הסוכות אמר ליה רבי אבה ובי שבת לאו מקודש הוא זמין ח"ל לאו וכו' . דשבת לא
זמין הוא דהא דה"ל הוא ירוחא ודלי קדושה הוא ולא זמין . וע"ד כלהון זמנין קדושה ומתקשרין בשבת
ומתעשרין ביה דבלי יומא שביעלה וע"ד שבת לאו זמין הוא וכו' . למלכא דהוי ליה ברא ברא יחידלה חביבא
דנפשי וכו' זמין לון להני שושביני . ברא לא אחמי לזמנא חלל למיעל ולמיכל בביחא דבנהו בשעתא
ידאבא בעי וכו' ח"כ . ועוד (ש"ל ע"ה) בגיני כך שבת עדיף מכל זמין ומנין זמין זמין וזמין קודש ולא מקרא
קודש . זמן כ" מן קדושה איש אלהים מהרה"ו ז"ל בפסוק הקדוש עמי ען חיים (שפר ענינים דפסח ס"ה)
ע"ש . והרב הגדול המקובל בעל המחבר שערי גן עדן כרהיב דברו לבאר ענין זה כתב וז"ל . יום השביעי
הוא קודש והוא קדוש מעצמו בלי שום סיוע מהמעשה התחתונים . ואינו תלוי בתחתונים להחליף אותו ולולאו
לאו לקדשו על פי ב"ד כמו שב"ד מקדשין המועדות וראשי חדשים . רק ויקדש אלהים את יום השביעי
שהוא קדוש מפי הקב"ה . כי קדוש היום לאדונינו ולא מקרא קודש כמו הזמנים וראשי חדשים . ולכן בזמנים
וראשי חדשים מסיימין דבריהם מקדש ישראל והזמנים או מקדש ישראל וראשי חדשים כי המה תלויים
בקניעות ע"ש ב"ד . משת"ל ביום השביעי מסיימין מקדש השבת לבד שהקב"ה מקדש השבת ולא ישראל
אלכן הדע כי כל הכוונת של שבת מן השלש ערביות עד מולאי שבת אין כוונתנו כמו בשאר הימים והזמנים .
שפ"י השלשית וכוונתנו ע"י עובדא דלתתא יתער עובדא לעילא ולעילא ולהפלות כל העולמות כפי ערך הזמן
שנוכל להעלות העולמות ע"י כוונתנו . אבל כוונת שבת אין אתו מכוונים לעשות ע"י פעולת כוונתנו שום
עניה למעלה כי הוא נעשה מאליו . רק שכמו שיש עליה בשבת כפי הזמנים שבו נעשה מאליו . כך את
מכוונין ארו פשוטה בכל תלה . לכוין בזה התפלה כפי העליה שבאותו הזמן ולא שיפעה כוונתו ארו
פשוטה כי כל הפעולות נעשים מעליהם וכו' . וזה הוא לעת ערב שיהו שעת תפלות ערביות . וכוונת קבלת
שבת הוא לעשות הכנה לשבת כד"ל והיה צינם השני והכינו וגו' . והוא סוד תוספת שבת שמוסיפין ממול
על הקודש . עכ"ל הנרך לענינו :

ב ועל המעלה הנפלאה הזאת . שיבת אדונינו דוד המלך ע"ה ואמר בהמאמר שיר ליום השבת כי שמחתי
ה' בשעך במעשה ידך ארנן . פי' שאסה בעלמך שמחתי . בשעך בנה שאסה לבד פועל בשבת בלי
התערווא שלי . ואלי רק לפי מעשה ידך כפי התחלקות קדושת העצים שביום השבת כן אהי ארנן . לעשות
ולכוין בכל עת ועם כפי ערך אור קדושת ה' המאיר בו מבוואר דבריו הרב החכר כפי הזמנים שבו
נעשה מאליו :

ג ולפי הדברים האלה נריך לפרש מאמר הקרא זכור את יום השבת לקדשו . לא שניהי מנחנו מזכירים
לקדש אותו כי מאליו הוא קדוש . אך שעלינו לזכור בכל שעה מיום השבת . ערך מעלת
מדריגת הקדושה שהוא מקודש באתו שעה כפי תלוות הזמנים שיש בו כחכר . ואי"ה יבוארו בחבורי זה
כל חלוקי הזמן והפרקם קדושת העצים שביום הקדוש הזה ומלות הזכירה הזאת בזה נכדי שגם אנתם
קבדש עלינו בקדושה הראויה לפי אופק השעה . וזה זכור את יום השבת בכל עת ועונה שבו . לקדשו .
כלו' לקדושתו שבו שתייה אתה מקודש כראוי לפי השתנות הקדושה שמאיר בו בכל עת ועם
ובדברים

סידורו של שבת

ד ובדברים האלה יבואר כצדק פסע ודעת מה שנמלה בראשית היקף רחוק הקב"ה מלאת שבת כמ"ס בחק"י כמה פעמים. בראשית חמון שבת כי בענין הזה הנה קדושה השבת לבריאת שמים וארץ. כידוע למביט דעת. אשר נורה כל עולמו בלי שום התערבות מולמו. כי לא היה אז שום בריאה לפנות התערבות מלכתא. וכמאמר הקרא (ישעיה מ"ד) אנכי ה' עשה כל נופה שמים לבדי רוקע הארץ מחתי :

ה ואמרו חז"ל (מ"ר בראשית פ"ג) מי אחי כתיב מי היה שוקף עמי בזרייתו של עולם וח"ו שטייה לרין הקרא לומר שלא היה שוקף להקב"ה במעשה בראשית כי מי פתי יסור הנה להספק ח"ו על פני רשויות וכבר הדברים נחקרים ועומדים בדרך השכל והמושכל בגדול ציבור אחר ציבור ומנופה בשלש עשרה נפת על אחדות הנורה ית' שמו בלתי מושג ומוגבל משום דבשילת ותפא דו' רוחות העולם. והשבת הגדול הוא בהנבדלים לא בהנורה ית' חלילה והחילה. והך הקרא למעט אחת ולהגדיל שבת הנורה ית' להודיע לנו חסדו הגדול. אף שחכמים הבנייה היה לזה שיהיה התערבות עולה מתחת לעילת בכל הדברים. וע"י התערבות מתערב לעילת להיות עי"ל הקב"ה מטיב לברייתו כידו הגדולה. וכדרך שבת לראות כך בלתי ליראות. איש כמתנת ידו בהתערבות דלכא לערך חיות הקדושה אשר בו. וכאשר נבאר (בפרש היה עקף ב') כיצד מהות ענין התערבות. מ"מ בעת הבריאה שלא היה באפשרי לזה. היה חסדי המקום ב"ה שיהיה גם את זה להיות התערבות עולה מיה וביה בכדי לברוא את עולמו כידוע כל זאת מדברי הר"י ז"ל (לפועמי מען החיים. וזה מי אחי כתי' מי היה שוקף עמי בזרייתו של עולם כל' מי היה אחי לעשות התערבות מלכתא. ובחסדו הגדול ברא ועשה עולמו גם התחלת התערבות הלו. ומעת ה' היתה זאת היא בשלש בנייתו. ומאחר שטיקו שנין במעלה זו שנטעו שיהיה בחסד אל בלתי התערבות מחסו. רמזו חכמי בראשית מלאת שבת להודיע שגם יש בו המעלה מה שהיה בראשית הבריאה :

ו ואפשר עוד שמרמז הקב"ה המעלה זו שראשית התערבות נעשה מיה וביה. במלת בראשית ברא כלומר שאף בתוך בראשית היה בריאה. והוא ששעה התערבות מיה וביה כאשר בארנו. ולזה מוטעם יואר להזכיר שם שבת במלת בראשית ע"ד המבואר :

ז ועל זה אנו אומרים בקידוש היום זכרון למעשה בראשית על שם ההשפעות ששהו זה לזה להיות מעשה שבת כדוגמת הבריאה. שיעשה בלי התערבות מתחתיות :

ח ועל זה כיוונו חז"ל (מ"ר שם) הכל מודים שלא נברא ציור הראשון כלום שלא תאמר מיכאל היה מותה בדרושו של ריקע וגבריאל בפרשו וכו'. הכל ע"ד הזה שלא תאמר שהבריאה היה ע"י התערבות. דמלאכים. להיות כל אחד נתן התערבות בדרגתו המיוחד לו. ומיכאל מימין מהלל שנתעורר מימין במדת הסוד שמכונה בשם דרום. וגבריאל משמאל ממלל שנתעורר משמאל במדת הגבורה שמכונה בשם צפון. ע"כ אמר לא כן היה רק אנכי ה' לבד עשה הכל. וגם בראשית ברא הליהם :

ט וזה ביאור המנהיג המנהיג לעמו ישראל. פי' שהוא מנוחה להם שאין לרין להתערבות רק ממילא בלתי אליהם הקדושה מאת בורא ית"ש. כנתי הירושה שבת לחדש ממילא שלא מלך פעולת מעשה ידיו. והנחיל המנוחה הזאת לעמו ישראל ציור שבת קודש כנוכר :

י ועם כל דבריו המוכיחים יראה לתת עוב פסע וכוון למביטים על מה שמלאת שבת צמחה נלכוו כמאמר חז"ל (בסנהדרין ל"ג ע"ב) על פסוק כאשר נוך ה' אלהיך ח"ר יהודה כאשר נוך צמחה ומפני מה לא החמין הוא ית' ללנהו במקום חורה עם כל שאר המלות פלגו. וחזן מן כל העצמים שיבוארו בפנים בנורו זה **בחדש אל יתכ'.** גם בדרים אלו יש לתת פסעם יפה וכוו. כי הנה פסע מה ששלח הקב"ה את משה **עבדו קודם** נתינת חבורה אל בני ישראל ואמר לו כה תאמר לבני יעקב וגו' אחת ראוהו אשר עשיתי למצרים ואשא אחכם על כנפי נשרים וגו' עד ואחת תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. הכל מאת ה' נכסה זאת בכדי ששכחתי על הקבלה ועמו נעשה והשמע. הוא שיעלה ל-עון לפניו להיות נעשה מזה התערבות לכתא. וזה נעשה תהלה התערבות מחסו. אשר רגונו בכך במאוד ומאוד לשמוע בדבר ה' כדי שאח"כ נשמע בדברו הסוב. ובה קול יאל ואמר מי גילה לבני זה ששמלתי השרת משהחמין צו עשתי לבדו והדר לשמוע וכו' כמאמר חז"ל (שבת פ"ח ע"א) ופי' ראוהו הדבר ששומעין אח"כ הם בתחלה עשין בנתי התערבות כדי שיהיו אח"כ שומעין :

יא ובדברינו אלה יתפרש היסוד המקרא ק' הנראה ליתור בפי' יתרו שקודם כתיב וישב משה את דברי העם אל ה'. ואח"כ חזר וכתב הנה אנכי בלתי חליך בשב הענין בעבור ישמע וגו' וגם כך יאמינו לעולם ויירי משה את דברי העם אל ה'. ומה היה מגיד והיור ומגיד. וכאשר נתעוררו חז"ל (שם פ"ח ע"א). אכן לפי המכר יבוא על נכון :

יב כי הנה עיקר התערבות שנטעם מדבריהם הוא כאשר אומר. שהנה הקב"ה זה נמשה כפכל הלבון. כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני וגו' והייתם לי סגולה מכל העמים וממלכת כהנים וגוי קדוש ומייתם אלה הדברים אשר מדבר אל בני. והכל עבור שהקב"ה הקפיד בלשונו שיאמר להם דוקא בזה הלשון. שהחורה תהיה להם לכבוד גדול ותפארת בין העמים כי לי כל הארץ. והמה יהיו הסגולה ההצביה מכל וממלכת כהנים ענין דרך הנכיון כאלו בשביל גדולתם יקבלו את חורוהו כדרך המשמש את הבר ע"מ להכל ברה. איננו ישראל מתחם רוב יוב לבצב וההנה ה' והחורה. יאמינו יכל ולא הפו

סידורו של שבת

1

אזנה לה והשיבו כולם כאחד יחד ממנו כפה אחד כמאמר הקרת ויענו כן. **העם יחדיו**. כל' שלל היה דבורם נחלק ומאוחר זה מזה כדרך הרבים המשיבים שקלת מהם שונים בדבר ושאר העם נמשכין אחריהם לעשות ג"ח כמוסם. אף שאין בלבבם כ"כ כן בשלימות. אך כלאן לא כן היה. שהיו ישראל כולם צבא ח' ודעתם לקבלה היה. וענו כולם פה ח'. ראונו רק כל אשר דבר ה' נעשה. בלי שום מחשבת **חזן לקבלת הגדולה והכבוד ולקטוב ולתועלת לנו**. רק למען דבר ה' למען שמו באמת ובתמים. וזה היה **לחשבותא שלמה** שמהם מקוב לצבא ומתאבהב הבורא ית'. צללות נפשים לה' לצד :

והנה חזן ה' שגם מפי ישמע בואת להיות גם ממנו יעלה לחשבותא דדברים האלה וכמאמר רז"ל (שם פ"ע ע"ח) שאמר הקב"ה למשה היה לך לעזרמי. ובודאי שאין הקב"ה נריך לעזרת שום צריאה. ויחכן לדברינו שרמז לו על ענין לחשבותא הלו שיעלה גם מאתו והכל עבור גדול חשיבותו בשיני המקום וגם ששקול כנגד כל ישראל. לכן אחר שהשיב משה את דברי העם אל ה' איך שרלונו הפזר רק למען שמו באהבה ולא משום ד' גדולתם ראונו לקבל תורתו. כי אם בדבר ה' החניבו עליהם. הלא הקב"ה גם אחר את הסיבה הלו שסיבב עם ישראל. ואמר לו דברים שעי' קבלת התורה יהיה ללמח טובתו וגדולתו שאלא לאו בלא ארון צבב שאין צבב הענין וגו' וגם כך יאמינו לעולם. בכדי שגם מפי משה יתעורר הדבר. ויגלה מה שלבו חזן שאין חזן צבוס גדולה בעולם נגד אהבת הבורא ית'. וכן עשה משה וזיחק השיב כאשר היה תשובת העם כל אשר דבר ה' נעשה בלי שום מחשבת דבר אחר רק למען דבר ה'. כן השיב להקב"ה. וזה ויגד משה את דברי העם אל ה' שהגיד לו יתברך כאשר דברו העם ונעשה החשבותא בשלימות מכל ישראל וממשה ששקול כנגד כ"י כמבואר בדברינו.

יד אבו כל אלו הדברים נאמרו בקבלת כל מצות התורה היריבין לחשבותא דיון. אך נא כן הוא במלות השבת שחלילה נעשה וח"ל לדין כמבואר. ולכן לא הולך הקב"ה לשאלת פיננו ולחשבותא דיון. והקדימם לזכותם בצורה ביותר מהר וחוקיותה במרה לזה להם. ולרמז להם בזה מעלת וקדושת השבת העולה ל כללה. שח"ל לחשבותא להיות חיבה יתירה טודעת במלות השבת שאין בה לחשבותא :

ענה ב ידבר בביאור ענין אתערותא הלו מה ענינו. שלא לפעוה ח"ו שאל אמת צריך לעורר וסעד מתחתונים. וגם יבואר בו עוד טעם על מה שבת במרה נצטוו : וכו' י"ב עלים

עלה א עתה זריבנה למודעי. לבאר ולפרש מה הוא ענין לחשבותא הלו שאנו מדברים עד עתה זו. שלא להיח ח"ו מקום לפעוה בו להקורא ורואה בדברי אלה להכותו לכו לומר שח"ו בורא עולם נריך לטעור **עזר מתחתונים**. וישנה מלכו כי הוא הוא לצד המנהיג והבורא האמת בכל העולמות עליונים ותחתונים אדם זולתו ואין בלחו. וליח מאן דלנהיג ליה לא וליאלא ולא לתתא ולא מכל ספרא ותמימות הענין הזה היא כאשר נבאר. כי הנה בשמי פנים השגחת הבורא יתברך על עולמו. האחד הוא ההשגחה כללית שמשנית על עולמו חמיד לקיום העולם בלתי הפסק רגע. בכל פרטים לכל היצור ונבאר. מלורה הראשונה בשמי שמים העליונים עד לשלול קטן שמים. כי כל הפרטים ופרטי הפרטים עד אין סוף ואין מחבר כולם נאללים מלחדות אמתות מילתאו ב"ה וב"ה הנכבד והנורא. כאשר יבואר אם יראה השם (בשורש החמישי) ואחד על גבי שלשה ושלשה על גבי שבעה ושבעה על גבי ששים עשר וכולם ארוקין זה בזה כאמור (בספר יצירה ספרות ס"ו) והוא מורה על השגחת הבורא ית' שהוא אחד. והשגחתו הוא בשלשה פנים. היינו חסד או דין או רחמים כמאמר אליהו חד אריך וחד קצר וחד זיווני. וזה השגחתו על שבעת הימים. שצריאת העולם הוא ששם ימי המעשה ויום השבת השביעי להם וחזר חלילה בכל פעם מלחות השבעה. והם נרמזים לבעת השמיים העליונים הידועים ששם נספד שפע אור ל"ב מזלות אשר בגלגל הרקיע והמה משפיעים ל"ב חשי השנה. שכל חודש משתנה לעשות בו זרי העולם כל אחד כפי התקבלותו ממזלות השמים. המשתנים כפי ערך קבלתם משבעת הימים ונתחלק לחלקים רבים להיות על ידיהם השתנות ששה עתים הכתובים בתורה שהם זרע וקליר קור וחום קין וחורף וע"י השינויים האלה הוא התנהגות כל התחתונים כולם בפרי העץ ופרי האדמה. והנהיגה הלו מתחלק לכל אחד לפי פרטיו. ומסיים וכולם ארוקין זה בזה שכולם מתאחדין ומתקשרין באל אחד כאמרו ואלה הוא דקשר לון ומיחן לון וכו' וכל יום חמיד הקב"ה מחדש צבוננו מעשה בראיית. כמו שאנו מדברין בצורך עושה בראשית ואין חומרין ואלו בראשית צהיח משמע שכבר עשה חלל עושה חמיד הוא העושה ומבדך את עולמו ומחיה את כולם ומחדש את העולם. ועתן השגחתו בנחי' האחדות ח"ם ב"ה. ומשם יתפרד לנ' ראשים להיות העולם מתנהג בחסד או דין או רחמים. וכפי ההתנהגות של כ"א מהשלשה דרגות אלו. מחיידין ומתקשרין השבעת הימים. ומתברכין כפי החיידות והתקשרותן זה בזה ואל מקור שורשם. ומהן מקבלין השמים עשר מזלות הנהיגה העולם התחתון כפי ערך התקבלותן ממקורן. ובה כל פרטי התנהגות העולמות והתנהגות כל ח"ם ואיש לפי שורשם וחלקו אשר נשמו נרש בו וממנו נלקח. והשגחת התנהגות האלה הוא ששפט מדיד מאתו ית' בלתי הספק רגע אחת. ולאחלה ח"ו הלו מסייר הקב"ה בהשגחתו העולם רגע כמימרא. אז היה העולם כלא היה ונתבעל והיה לאפס ואין. כידוע מפסריה הקדושים. ואלה השגחה וזכרה השופע חמיד מאתו ית' לקיום העולם. אלו התחתונים מכוונים ונקראים נגדו בנחי' ביום או עבדים ע"פ שהשמים אלו בנים או עבדים חמיד עיניהם כלים ומחילים אל המשנית עליהם כענין הכן בעודו צילדומו לית לים מדליה כלום כ"א במה שרמזו

בידורו של שבת

ברחמי האב עליו להשימו בכל אשר יחסר לו. וכן עיני עבדים אל יד אדונייהם לתת ולתמלואם להם כל מחסורם :
ב ואולם עוד יש בחי' בענין השגחת הטורח עלינו והוא כי אף שמחוב ומצבוע האב נרחה על בנו ולגשום לו כל זרכיו ולסקח על כל עניויו למלא משאלות לבו כאשר יוכל. ואפי"כ מוחלק ומופרש דרך התקבלותו מהאב בכמה פנים שונים. והוא כי בעוד החיוב נקטנות קפוטו ואין לאב פגעון ונחה בו כי אם מה שהוא יולא מחליו וגדל ממנו אז האב משגיח עליו להחיותו ולתת לו כל המאמץ לו כדי חייו. והכל נבטעו מה שהוא מוסב על זה לרחם אף היולא מחליו. אכן בהתגלות הבן מעט מ"ג ומחילתו ללפני בקולו ולדבר מעט אז נטע שמועת האב אף דבור הקל שיולא מפי האב הבן לקרותו בשם אב. הדבור הזה עושה רושם בלב אביו להצבו יותר. ורעונו חיפק לתת לו באהבה :

ג ובענין הזה אמרתי על פסלת שמע קולנו ה' אליהו חוס ורחם עלינו שאנו אומרים בעת שמרביץ בסליחות ובתפלה לפני המקום. כי כאשר נבאר סוף הגדולה ופגעונו של האב מהבן. ואם אחר כל הגדולה והמעלה חזמן להבן מקרה רעה וחולי שנתלה ב"כ עד שכלה ממנו כל החיובים וגדולה המעלות אשר בו. ורעונו והעיר אה רחמי האב עליו הוא אומר לאביו אבי רחם עלי וחבור רחמיך שאתה היית מרחם עלי בימי קטנותי בעוד לא ידעתי לקרואך כ"א בשם אבי ולא יותר. בהקריאה הזאת לבד נתגלגלו רחמיך עלי פ"י דבור אחד שקראתיך אבא. כן אהננו ב"י פ"י ארנו ומעטו להבנות. נשמעם שמתנו גודל הצבירה והשיירות. נבטלים ונמרות. שהיינו עושין לפני הבורא ית' בעת גדולתנו ובנין בית מקדשינו. שחיינו צבדודמן מה שהיו עובדין בהלכות ה' ולוים בשיין ובזמן שהיו משבחין ומזמרין על הדוכן. ועתה לא נשאר בידינו כ"א דברי הסיור הזה שהוא שמע ישראל ה' אליהו וכו' וזה פי' שמע קולנו ה' אליהו. שמשמע להקול שאין אנו יכולין לומר לפניך כי את שאתה הוא ה' אליהו דיגמת הבן המור. ואפי"כ חוס ורחם עלינו בגדול אהבה ורחמי האב כע"ז וענו קוראו אבי. והנה כשמתגדל הבן וצא לכלל ג' או ד' שנים. ובוזין בלוי מקטיו' ידוע שנתחכם במעט. אף שאותו החכמה מלמד היא והוא כאין נגד בר דעת. מ"מ ההתחממות ולכל התחממות הסכנתו בכל האדם לעורר גדול אהבה וחיבה על החיוב וילך הלו ולאכהו רבה ולהשפיע לו קלח יותר נבדל מאה ומחילים ומתקיים כפי השגת ידו. והכל בגדול אהבה ומלא נחת הוא כשמתגל קלח רעון בנו וכשזוכה האב להיות הבן נהגדל וצא לכלל להיות בר חכים בחור. ורואה ומחיל לשלול נסיון לאהיים. לילך דרכי הסורה. ועבודה המלוות. ולדבק עצמו בנפוש ובתלמידי חכמים והולך עם חכמים יחכם בכל יום ויום יותר. אז המעשים ההם עושים רושם גדול בלב אביו. ומתגדל האהבה אליו למחוד בההבה יחירה וחמלה גדולה. עד שמופן האב את לבו עליו חמיד בכל עת ועונה. ורעונו להגביר עליו חסדו להלבישו בצנדים נאים ומכובדים. אף בקצת יותר מהשגת ידו ובאהבתו שונה חמיד. ובפרט אם לבב האב יבין שרעון בנו להיות דבר לבגד נאה או לכל דברי לרכי גבוש. הנה לבבו לא יסקוק ופועל ועושה בנחת ופחות וכל התחממות למלאות הסכנתו בכל רעונו של הבן וכפי"כ דכפי"כ למלאות דברו את הבן שאל מאביו איזה דבר ומתעורר בלבו לכל ישראל ויעשה בקשמו. ואח"כ אם הבן נהגדל ונתעלה במעלות הטובות והאב זוכה לשמוע תורה מפיו. ורואה דרכי חכמה ומחילת נתיבות ישרו. ושומע נועם אמרי סוף ה"ך שמכבד לאביו בדרך נועם והאהבה וזומע דברי שירות ותשבחות שהבן הלו משבח להקב"ם. בדרכי זמירות בדרך היוצר נאות. אז נתעורר האב ברחמי ותשדו הגדולים. ורעונו ומחיל להרבות לו מורס ומתן ומתוקק לעשות עטרו כל מיני פעולות אף להפריח עצמו בכל פרחות שבעולם. הכל חביב עליו ולכל דבר ומשך אהבה על גבדו להשלים לבבו אף ביוצר ממה שבין הפן. ורוב פעמים הוא עושה מדעתו לעשות עמו מה שלא עשה עם דעת הבן כלל. אף האהבה מקלקלת האורה להוסיף לו מדעתו לעשות עבורו כל פרחות ויגיעות האלה. כדכי לעשות לו נחת רוח. והנה אלה העשיות כולם שעושה האב להבן כל הפעלים כולם עושה האב בעצמו ואין להבן חלק בזה שעושה האב. כ"א התעוררות דיליה הוא השולט מלד הבן אל לב אביו ומתעורר רחמי האב עליו. והוא הוא האב בעצמו עושה הכל. וכן בדרך האדון עם עבדו נאמן ביתו כשעני האדון משפוטת על עסקי עבדיו ורואה באלה מעבדיו עושה סולוא טובות ועומד בגד אדוניו בכל כחו ומתחבטו יטרם מתוך עשיו שמהאבה הרעו ומיראזו ממנו מלד גדולת האדון עושה הכל ולא מלד קבלת הפרס לבד. וקבלת הפרס לא נחשב לו לכלום עבד גדולה האדון והאבטו. אז שם ראש האדון ולבבו ומתחבטו ומעורר ע"י מעשיו האלו. לעשות עמו רק טוב ולתמלואו לו כל רעונו ומחילו. ומכפי"כ כשידבר אל האדון לנקם מאהו דבר מה ימסר ויחוס לעשותו ולתמלואו בקשמו. וגם לפעמים יעלה על רעון האדון לעשות לו כבוד ויקר ומנות ומתנות יתן לו אף מה שלא עלה על רעון העבד כלל :

ה ובהתנהגות האב עם בנו הזה כן הוא השגחת המקום עלינו. וזה הוא הענין הנקרא התעוררות דלתא שהתחלתו צניאורו. ונאמר כי אנו המקבלים מאה בוראנו מפי"ה הקב"ה בשמי אלה פנים או בחי' קבצת הבן מהאב או בחיובת עבד מלדונו. ובכל א' מהדרגות האלו חוץ מהשגחת הטובות והכרנה השיעור סמיד לקיים העולם אשר נבחימות אלו. אף גם זאת בידינו לעשות ולהרבות עליו. טוב אורו והידי השמחה כפי דרגת מעלתו. ולפי הכחח חכמתו וערך רעות האהבה והחיבה והליכיותו במורה ומלוא ה' בלחמ בההבה רבה. ובשאלו בותרין בדרכי שירה וזמרה. להתעורר א"ע לשיר בקול נעים וזמירות ה' כדכי להיות נחת רוח לפניו ולהיות כעבדים השתחבטין את הריב שלא על מנת לקבל פרס. כי אם מתגדל גדולתו ואדוניתו ביהוה אדון הכל. ונאריך בענין זה פ"ה (בפארט השמיני). אז לערך אהבה וכבוד ונחת בלבו עישין לפני אביו שנשמי'

סידורו של שבת

בשמים לכבוד ולאכבוד ולירא מפניו על דבר הכרה כבוד גדולו ורוממותו. על דגוף הרגה הוא הוא האהערות והשגחה ה' ענינו. שיהא הוא מחורר עלינו בכל עת ורגע גודל חסדו ורחמי הגדולים יבגודו חשקו והקדו. ולמטן האהערות הוא הוא חסיד עלינו למלאות לה רצוננו בכל מיני זכרות להשלמה חסדו לרכינו ולהמלות רחמינו ולהשיב כשאלנו מעל גין גדולי רחמי והכל נעשה בשלו ומכרתו. ואמנו אין לו שום חלק בזה כי אם בחינת החוכמים אשר נהגו כל זה ע"י מעשיו הכוזבים. עד שיתעורר אלז בוראם ויחנך מעשיתו ועושה את כל להיעזב עמו. אף מה שאינו עולה ברצוננו כלל ומתנת חנם הוא עמו לנו כדרך וחמתי את אשר לחון

ו בזה עירשנו מה שאמר משה רבינו ע"ה אל קרח ועדתו בזה מ' מעשיו כי ה' שלחני לעשות כל המעשים האלה כי לא מלבי. כלומר שלא החשדתי אף בזה שיע"ם היה זלתי בלבי לחשוב מהגבות לחסוך לזה שיהיה אהרן אחי כהן גדול ואני מלך. והלך עומים ז"ה וז"ס שראה והבין במהשגחי פלגיו נכך עשה לי הכבוד הזה למלאות רצוני. והוא נעשה ע"י האהערות דילי. גם זה אל העלה על לבר זה כי לא מלבי שלא היה זלתי אחי בלבדי ורק עשיתי זלתי ע"כ שלא ברצוני כמו בכל השליחות ששלחתי ה'. שעשיתי שליחותי ד"אבה המשי פקודת ה'. כן בזה ה' שלחני לעשות כל המעשים האלה ויחמתי לעשות כדברו. ומופת זה אכן לך אם כמות כל האדם וגו' לא ה' שלחני כלומר לא עשיתי הדבר בחורט שליחות המקוים לבד. כ"ל בהתעוררות התעוררות רצון מעלי שגם נפשי חשקה לזה הכבוד שיהא אהרן אחי כהן גדול וכו'. יחם בריאה יברא ושגחה הארץ את סיס וגו' וידעם כי ואלו המעשים האלה את ה' ש"לנו נעבוד את ה' מה שיהיה רצון ה' לבד בזה. בחושן שלא יהיה המופת הזה ולא יעשה הקב"ה עם הלו כ"ל כשעשיתי זלתי כדרך ה' השליחות של מקום. וכשיהיה המופת חמדנו שלא יחיה ואלו המעשים האלה בזה חופן בעולם רק לקיים בזה שליחות ומטת בראי :

ח ושבעתי בזה דבר נפלה הפנה ופלא בשם מחמתי ידיר ה' ויריד נפשי. הרב הגאון החסידה משרם מור הקודש איש אלהים קדוש מוה' אברהם יהושע הפעיל דר"ו האב"ד דק"ק אשכנז. וכתב הוא אשר הורם ואשר הוהף אל קרית מלך רב ק"ק יאם הבירה יע"ה. ומבין דבריו שהקב"ה לא מלא עליה להביל חיה ענ משה רבינו ע"ה אם לא שמאל לו אף בזה מקום שליחיה והוא על פי מאמר חז"ל (ברכות י"ח ע"ב) שסוק זלתי הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליתחן ליעקב. מאי לאמר אמר הקב"ה למשה לך חזרו להם לאברהם ליתחן ויעקב שבעה שפנעתי להם דבר קיימתי לביכש. כל חוקף שעה לו שליחות הוא אמר להשבו עמי ונעצורה ומסר נפשו חוקף לפניה כבדי לפנות שייחוס המקום צורך הוא וצריך שבו :

י והרגמת זה אמרתי ז"כ בזה שאין נכסה סיבה שיהא משה על דרך מאמר רז"ל (ב"ב ע"ו ע"ה) וימת משה פי הכבוד וכו' עד מטאן וחילך הקב"ה אמר ומשה כוחו דמע. ע"כ כיון שה' אמר לו לכתוב ימת משה. היה נכסו בענינו לקיים חמירתו של הקב"ה ולקיים שליחותו להשלים התורה שאל יחא התורה חסר ה' פסוקים. והיה מקבל עליו גזרת המיתה כדי לעשות במאמרנו של הקב"ה הכי עד כה ה"ש הגדה שליחותי של משה למסור נפשו למיתה חוקף. ע"כ גם כן אמר כזה כי ה' שלחני לעשות וגו' ועשיתי על מל- שליחות המקום כמ' ואלו ברבתי למעלה. נחזור לענינו אשר זה הוא ענין האהערות ולהתחיל להשגחה ביימי והעלאת פון ולעשות נחת רוח לשמו יתב' ומול זה גם הוא מעורר נדעו למלאות חסדו ולרכינו בזכרת שמים ממעל להשלים משאלות לבנו לעובד כבוד רחמי וחסדיו בהשכחו חומתי כרחמי האב על בנו המצוי לו. הכל כאשר בחרתי :

ו יהרגה גודל חוקף קדושה שבה טרע בשמים. בדברי (יה"פ יחור ע"ה) וז"ל ר' יתחן אמר חביב וינרך אלהים את יום השביעי וכו' אלא הכי תלחא נ. ברכאין דלעילא ותתא דתתא שביעאה שליון. ותלחא תלחא לא תשכחנה מנה ביומא שביעאה פשוט דההוא יומא תשכרין מניה כל שיחא יומין עילאין וכל חד וחד יהיב מזוני לתתא כל חד ביומיא מההוא ברכה דמתברכין ביומא שביעאה וכו'. וזה כי שש ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ויחא ביום השביעי פ' שהיתה הנכרה של שש ימי המעשה ביום השביעי להיות מתברכין מניה כל השש ימים כי הוא המחיה והמקיים את כל העולמות. כי בריאת העולם היה שש ימי הכנין הנקראים אללו שש ימי המעשה. והנכרה והקיים שלהם יתן ביום השבת להיות מתקיים בעולם על ידו ובכל שבת חוזר מליה ויתן בו קיום ג. כל השש ימים להמיה ולנכך עולמים בלבוז קדושה. אשר מחיר בו והוא דמיון ההשגחה הכללית השופע חסיד בשביל קיום העולמות. אשר בלא זה ההשגחה לא היה העולם יכול להתקיים אפילו רגע. וזה הוא הדבר אשר דברנו בו עד הנה. שאור קדושה השבת מוקף הקב"ה על ענין בלי שום אהערות דידן אף מופיע עליו מאור פני המלך מייב להיות את עולמו על ידו :

ח ובוהו נמי יבוא על נכון מה שגרוח בלתי ברשית ברא שיה וס ירא שבת. פי עבור שגרה שיה המס ששה ימי המעשה לריך להחיותן ולקיימן ע"י בחי' השבת לכן כללנו שיהן במלה אחת בראשית זהו בריאת השבת ודבר הממיה ארזן שהוא שבת. אמנם כשלה הקב"ה לזכות את ישראל להגמילם ההורה במדבר ונתת להם עוד מלאך היסרות חזן מהשבת. וחלת הכוונה תלמי לפי כשרתן מעשיו והחשק לרננו לקבל דבריו בהשגחה. ע"כ סיבג הקב"ה ביעלה אהערותא מידון כמזכר בדבריו למעלה. לעלות חן לפני בעריבות

סדרו של ענה

בפרישות נשימת ידיות נעשו לקבל אלהות עלינו ולידבק באור תורתו השלמי. וכן פשינו וחלטנו ושרנו
 אין קדוש כה' וכל אשר דיבר ה' נעשה. ופי"ו זכינו מה שלא זכו כל אומה ולשון. שהקב"ה נתבאר נגדנו
 ונגלה אלינו בעק כבודו לדבר עמו. והשמיע לנו את הוד קולו ודברות קדשו מלהבות אש בקולות וברקים
 ובקול שופר ובריות בראשית חרדו מאתו בהגלוהו על סיני והכל היה כדי ללמד אותנו תורה ומצוה. ולא כך
 ולא כה' אותנו בכל מיני זיכרון ממומחל חוהמת מלכים טהיה בנו. ולהרים ראשינו. וכל זאת עשה מרוב יכולתו
 ומתגלותו בכל העולמות. ורוב טובו והסדרו עלינו. וכל הגדולה והטובה הזאת לו לבדו היה ואין לור אחר בכל
 כששם טובה בגדולה הזאת. ואף זאת עשיתו אהבתו עמו בני ישראל שבאחיבתו חסרתו גדול אהבתו אלינו.
 עבור שראה באמתיות לבנו שחיסנו בכל הכבוד שהבטיח לנו ורק בחרתי לעשות כדבר ה'. לעשות הכל למען
 אהבת שמו וחיבת עבודת הקודש. וזה נשאר לנו לזכות ולזכרון לפני הבורא ימברך שמו ויעטר אותנו בשני
 עטרות כחומר רי"ל (שבת פ"ח ע"א) בשעה שהקדמיו ישראל נעשה לגשמע באו ס' רבוא של מלאכי השרת וכל
 אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכו' והוא עבור שבשני
 דברים אלו נעשו בזה אחתותא ללחחא. להיות נעשה עי"ז את מעשה ה' הגדול אשר עשה כמעמד הר
 סיני הכל כאשר בארנו היעב למעלה:

והנה עוד נראה לתת טעם על מה ענה כמרה ולעונו וכו' ינזר מחין זכו ישראל להכרת האהבה הזו לעשות
 נעשה בדרך החיבה כאמור. והוא על פי משל לאחד שהיה לו הרבה מיני רפואות למכור. ובמקום
 אשר הוא יושב שמה לא מלא קונים לסחורתו שיהיו נלרכים לרפואות האלו. ושמע שיש מדינה אחת בכרפי
 היא ירידה למאוד שאין שם כלל מימי הרפואה אשר על כן יש שם בעלי מומין מרובין וחולים רעים לחאוד.
 אמר חז"ל לי אל מדינה הלו ושם אוכל למכור מהם הרבה וביוקר גדול. וכן עשה שגא לו אל המדינה הלו
 עם המיני רפואות וכאשר ישב שם יש אז יומים. והנה אין קול לו קול אליו לשאול על הרפואות. כי לא ידעו
 ומעת הודיעו במדינה הזאת אם יש עשולה כלל מיני רפואות להחיות הרפואות אל הומט או החולי שמתלה.
 בסטריין אם הם יקרה לאדם מקרה רעה אזיה היוק הגוף או חולי כך יהיה נשאר ואין מרופא למכרו. גם
 האיש הלו מכריו בשוקים ובמרחבות מאן בעי סמא דחיי מאן בעי סמא דחיי ואין קול ואין קשב. הכל עבור
 רב התרחקות מדינתם ממדינת אשר הרפואות גדלות שמה. וע"כ מעולם לא שמו על לבם ליקח רפואה להם
 לרפואת נפשם. כי לא ראו מימייהם הסרה החולאים ע"י הרפואה. מה עשה האיש הלוה. ראה איש ח' עובר
 לפניו אשר רבו רבו כמו רבו עליו תחלויו הגוף עד לחאוד ממומים רבים וחולאים נאמנים. לקח את האיש הלו
 ויריבא אותו בחדד מתחלויו בחנם. כי אם למען הלאות תועלת הרפואות. והיה כלאות האיש הלו שמתרפא
 על ח' ממומיו ומתחלה כמה שחיסה ממנו מקדם קדמחה. שבר אחרו ברון רב לרפואתו על כל תחלויו ומעילא רע
 ובחלו אליו מבני המדינה הרביין רפואה ונתעשר למאוד. והנה האיש הראשון נשאר בצובה יותר מכולם שרישא
 אחרו חלה בחנם ולא בשכר. וכן הוא ממש ויתר מה בעיני תורתנו הקדושה. שכל מיני רפואות והלנות
 ובגולות הכל הוא כמורה וכחומר הקרא (משלי ד') כי חיים הם למוחליהם ולכל בשרו מרפא ואומר (שם ח')
 כי מולאי מלא חיים ויסק רגון מה'. וכל מיני ברכות של כל העולמות עיונים וחתמות הכל הוא כמורה.
 בכחוב את בחקותי חלכי וגו' וזאתי גשמיכם בעתם וגו' כל הברכות שמונה והולך שם. והנה ה' העתן את
 הכתובים למעשה ידיו וזאתי עשבה למלאכי השרת כששאלו את לבם הטורה בשמים כאמור הכתוב את
 יאודך של השמים והשיב להם משה קנאה יש בימיכם ידאי' רע בימיכם וכו' כמ"ש (שם ע"ב ופ"ט ע"א)
 וכלומר אין אחס לרכיב לה. והוא על כי אין בהם פנעים רעים ומקרים רעים ועומדים חמיד לפני בוראם
 יתברך שמו. והשפע הראוי להם הוא חמידיות רק החתמות עבור התרחקותם מאור פני המקד לרכיב להאי
 אליהם ע"י הטורה להחיות נפשם ולהעמידם על חיקון בריאתם. ושיוכלו ע"י הטורה לעמוד נגד היצ"ר.
 ע"כ אמר ועשה להרודי הטורה לארץ. עע"י יזכו לברכה כל ולזכות הנפש ולתבלין נגד היצ"ר ולהתדבק בצבורים
 וגו' ידעם. אולם בלא ישראלי ממרים מקום הסומחה והנה הברך חס הקב"ה אלי ח' מאחר שחיסם
 יודעים את הטורה. בצוב ערכה ובחוק נופח נף סעמה והנה נכלל כל טוב הבורא והעו"כ. ימאנו
 ומקבלה. וכאשר קן היה בשאר כל האומות צבוא הקדוש ב"ה על הר סיני וזרח משעיר למו הופיע מהר פאן
 פחור את הטורה על כל אומה ולשון ולא רלו לקבלה כמ"ש (נע"א ז' ע"ב) כי לא נתנו לב לדעת ולהבין ערכה
 אשר יקרה היא מפנינו וכל מטעמי ומעדי עולם לא יזו בה. מה עשה מלכנו ובוראנו ברוך הוא וברוך
 שמו הספן בחקיתנו ומתחוק לגדולתו ולטובתו ולמען הקים את דברו הטוב אשר נשבע לאבותינו תש ולקח
 תלות השבת מכל מלות הטורה וקנן לנו ולנו עליו במרה קודם צבוא להר סיני. ואנחנו זכינו אז במה שמה
 בשמרתו את השבת במלכים כאשר נבאר ח"ה (בפרש"ה ה' וכו'). ואחר שקיימנו מזה או שעמנו ולינו צונו מזה
 הראת כי טוב ה' במלותיו והכי נחמדי' מזהב וכו' רב ומחוקי' מדבש. ומה נמלנו אמרותיו לחיך. ומה הוקשו לכל דברי
 ה' ומלותיו שדלי' כהוון זה לזה בצוף טעם מחיקות אורס בהריר. אשר בודאי כל חפצי הגוף וחפצי כל העולם
 לא ישוו לפני שזכה לעשות כנפשו חשוקת אור הגאולה ועקן ה' החוקף על האדם ע"י שפיות מטעיו באהבה.
 ושימח טעם הלו סעמו כל ישראל בשבת הראשונה כמז"ל (ילקוט שלח רמ"ז חמ"ט) לא שמרו ישראל אלא
 ע"י רשעיה. לכן אמר בנפן את השבת קרבנו לפני הר סיני וענו כלם פה אחד ואמרו. לא אשר דבר
 ב'יעשה בגדול אהבה כאשר בארנו למעלה

סידורו של שבת

• ובוה פירשנו ימה מאמר חז"ל (נמשנה י"ד פ"ג דלכות) חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה. פ"י שניתן להם כלי חמדה. פ"י שניתן להם קודם קבלת התורה כלי שע"י כלי זו יהיה להם חמדה ומסן לקבלת כל התורה :

יא וזה מה שאמר הכתוב כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו פ"י שנתתי לכם תורה לקח טוב דבר הראוי להיות במחיר כסף בכדי שח"כ תורתי אל תעזבוו שקבלו לח"כ התורה במדבר :

אשר על כן אתם תראו את כל הנעשה אם כך גדול כח השבת ששעיתם מחייקו חזרו היה הוא הגורם לקבלת כל התורה גם עתה כל ימי האדם אשר אתה חי על האדמה אם תזכה לשמירת קדושת השבת ע"יך תוכל על ידי זה להתמשך עליך כל קדושת התורה כולה. לקיים את כל דברי תלמוד תורתו באהבה. כי להיות שמימי מתברכין כל שיחא יומין עולאין וסדרכה הלו הוא בין ברוחניות הקדושה אשר שמירת קדושת שבת מועיל להתברך על ידו כל שש ימי החול שמובל לעבוד עבודה שמו יסבךך באמת. ולהתברך בו על ידי תורתו הקדושה. ובין בנשמות הברכה שמתברך מימי כל ימי החול בברכה בני חי ומזוני כיד ה' הטובה עליו :
יב וזה אות היא בני ובני בני ישראל שע"י אות ומופת השבת ראו ופעמו ישראל וקבלו כל המצוה ונעשו דור הם וזה לדורותם שעל ידי השבת נעשו דורות דור הם כמבואר בכל דברינו הגאמרים למעלה :

ענה ג ידבר מענין תוספת השבת המבונה בפי חכמי אמת בשם היגית השבת - לבאר מה ענין הכהן זו - ומתיכו יתבאר - כי אף שקדושת השבת בא מחסד א"י שלא ע"י פעולתנו ואתערותנו ס"מ חלוק גדול והפירש רב יש בהשראת הקדושת שבת על איש החכם וירא אלהים פאיש הבור והמני העם - וההבדל הוא מפאת המקבלים - וכו' ז' י"א :

עלה א ואולם אחר כל הנאמר למעלה מראש ועד הכה אשר זאת היא גודל חוק קדושת השבת יתר על ימי השבת והמני והמני המועים שזה ה' אלהינו אהנו. ש"פ"י אור קדושתו ברוב חסדי אל בני שום אחרותה דלמחא מה נכון ורואי היה שחול קדושת השבת על כל ישראל כזה מקטנס ועד גדולם בליון הפרש הסכל הממשכיל. וכענין כהכס כעם ככהן ואפשר גם והיה כלדיק כרשע דכיון שאינו משתנה לפי פעולתו ומעשיו. ומה זה שבעינינו ראוי גודל ההפרש וההבדל השמות קדושת שבת על איש החכם והלדיק שרמא כמות אשר גדול אור הקדושה בוער בלבו כרשפי את ומיס רבים לא יכלו לכבות את האהבה התקועה בלבו ומשחוקק ומתלהב לעבודה ה' כל הלילה כל היום של שבת קודש. אף גם להוסיף הרבה מחול על הקדש בכניסתו ופתיחתו בחשיקות ודביקות ה'. וכן הכתוב שונה. וראה לכל כי כמות נכסף בלכות נשאו לאלהים מגודל הכיעות את האהבה הנוער בלבו. ומיך אחר דכרילה בע"פ יוכר התולנות קדושת שבת המאיר על פניו. וזו הדעה אורו מבהיק עד שיראים לגשת אליו כמחז"ל (ב"ר י"ח) ברכו בלור שני של אדם אינו דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמות שהוא בשבת. ומי יוכל לספר כמה העין רואה השמות מימי החול ממש כרחוק מזרח ממערב ויותר מזה. ולא כן אלל המאפים פתוחי הערך והשי כער לא ידע וכסיל לא יבין את זה את שבת היום או רביעי לכריאת עולם. ובדרך הלל אמרתי בדברי אמירות של שבת. למה זו ולשמות כהענין אכול ושתו זה כל עדת ישראל ישאו אהנו. כזה יוכר הפרש שבת קדשנו שמימות החול בכל עת ישראל אף לקניי ופחתי הערך כמה שמה מרבין לשמות בו כהענין אכול ושתו ולא כן יוכר אלנו קדושת השבת בשאר דברים להיות משחוקק בלבו לעבודה ה' יותר מבחול ולחפון בו באהבה אור התורה וללמוד אז תורה הקדושה כמאמר חז"ל במד' אמרה תורה לפני הקב"ה רבש"ע כשיכנסו ישראל לארץ זה רץ לכרמו וזה רץ לשדדו ואני מה תפא עלי אמר לה יש לי זוג שחתי מוזוג י"ך ושבת שמה שהם כפלים משלכסם ויטלון לעסוק כך. ואיתא (ויקרא פ' ויקהל) רבותינו בעלי הגדה וכו' עד שילמדו ממך דורות הבאים להקטיל קהילות בכל שבת ושבת אכני מדרשות למד ולהורות דברי ישראל דברי תורה יוכר ויהיה וכו' פ"ב . וכן הוא (בשפ"ח שער הלימוד) חז"ל כן דעה חכמה לנשך הנלמד בקרא (משלי כ"ד) גימ' שבת שלא יבין שבת לישראל אלא ללמוד תורה ע"פ, וכן הוא (בזוה"ק ויקהל ר"ה ע"ב) חז"ל לטות דשבתא דעמא וכו' אשור לאשדלאל אלא במילי תושבחין וללווא ותורייתא. ומאן דמשתדל במלין אחרנין ובמלין דעלמא דא אינו בר גא דקא מחלל שבתא לית ליה חולקא בעמא דישאל תרין מלאכין ממין על דא ביומא דשבתא ואינון שוין ידיקין על רשיה ואמרו ווי לפלניא דלית ליה חולקא בקב"ה. ועל דא בעי לאשדלאל בללוטין ובשירין ובחשבתיך דמאשריאל ולאשדלאל באורייתא ויהא יומא וכו'. הכי מבואר בדבריהם השתתו יום השבת בעסק עבודת ה' מימי החול. ואכל הסכיל הזה כלאו כן עשה כאשר בימי החול אינו נותן על לבו שעב"ם עשה עם הגבלות קדושת שמו ית' יוסף אומן בעבודתו לעבדו עבודה תמה עבודה מאהבה כראוי ליום קדוש כזה. ואדרבה כאשר שהוא יום כחל מלאכה עשה עם פניו לו לשיח שיהיה כטייל ולהרבות בדברי הבאי בין יושגי קדושת. ולא יהיה דבורו של שבת כדבורו של חול. כי קול כסיל עשה ברוב דברים יותר מבחול. וידוע אשר דברים כפלים אף בחול אשור כדאי' (ביומא י"ט ע"ב) אמר רבא שחא חולין טובר בעשה שנאמר ודברתם גם גם ולא דברים אחרים בני אחא בר יעקב אמר עבר בללו וכו'. וכבר הוסיף על זה הקדוש הרמב"ם אלה"ה (בהלכות ידעות פ"ב הלכה ד') ומכל שכן ביום שבת קדשנו כמבואר בזה"ק המכר :

ועל י"ר עשה פ' ככה להרבות לזה ולהמעיט לזה אם השפעת אור הקדושה נעשה בו ילי אחרותם מתחנותם

סידורו ז"ל שבת

אחתהותים מהראוי להיות יד הכל שזין בה. ואבאר לך אמתות דתי' בענין זה. והמר פנים פ"ג. על אמונה. ובכור הוא שאין לפניו משהו פנים ומאחר לא יומעט הששעת אורו על כל ישראל בשום. והמתקן הוא משהת המקבלים כאשר נבאר:

ב כי הנה לא נעלה מעת מחר המסביל רז"ל (יומא נ"ט פ"א) על פסוק והתקדשתם והייתם קדושים. אדם מקדש עצמו ע"פ מלמטה והקב"ה מקדש אותו מלמעלה. ולכאורה יכלה מה שגורו חז"ל בזה לסימן האדם הוא למטה והקב"ה למעלה ומי הוא אשר לא ידע את זה ועיינו תראה. אכן הגרסה בכוונת דבריהם הוא. שהאדם נרדף לקדש עצמו תהלה מלמטה. ס' מדברים שלמטה דהיינו מדברים שאדם דומה בהם לבהמה והזרקה היא למטה והוא אכילה ושפייה ושארית האוהן התלוין בלב שלבו של האדם מחמדוין וההתוה היא שורש הרע. ומכל שכן אם ח"ו נכשל בעבירה אפי' בעבירות וקטנות שאז שורה עליו חלק ה"ה והרע. ומהאמר רז"ל (ט"א ה' ע"ה) כל העובר עבירה אחת מלפסו ומליכחו וכו'. רבי אליעזר אומר קבורה זו ככלב ע"כ. וכלל מקום שיש ליתן שורש מהרע הקב"ה עולם עניו מלאות צרע והקדושה צורת מלאה הלוה צלמי יכול לדור במקום המומחה. לרוע מפסרי חבתי האמת שבהיות הגוף מלכלך בצמתי שטותיו לא תיכל השפירה לשרות בו כי אין מקום לישב עליו. וע"כ נרדף לקדש עצמו בדברים אלו שלמטה שהוא תאוה והגלות הנפשיות על דרך קדש עצמן במואר לך המבואר בדברי חז"ל (יבמות כ' ע"ה) ואחנה נבאר בפירושו אי"ס (בשורש החמישי) שלא נבע' שיערות מ"ט שער כיתר כדי שלא ילוד איכור אלא אף בשעה שמוקן באכילה ושפיה ושאר לרכי גטו ההכרחיות והמוחר לו כהיתר גמור שלא יהיה לבו נוקטו על שום חשש ספק ציבור אשכ"כ יעשה אופן על פסוקת הקודש. להיות לאדם מותר בזה על הכהנה. ולא יעשה אופן למלאות שאתוה ויהאחו. כי אם על דרך שיהיו למלות ה' כאשר יבאר עס באורך כמה דרכי צוה. ובזאת יזמן את עצמו להיות מן הראוי לקבל ואז הקב"ה מקדש אותו מלמעלה דהיינו מדברים של מעלה שהוא אור קדושתו יתבדר בקדושת אורות הפנימים ואורות המקיפים הכהה עליו מלמעלה. ובאופן אחר אין מקום לחול בקדושה עליו:

הרמז נמשל אורך למך בשך דום שהיה דעתו אל עיר אחת ממדינת מלכותו והקדים לעניו שמים או ששה ימים זיר מיוחד להכין לו בית דירת מקום כבודו שיהיה ראוי למשכן המלך. וכן עשה ובחר לו אצל ה' דירה נאה שיהיה מוכן ומזומן למבוא המלך. וכשבעל הבית חכם ועניו בראשו אומר בחלה אכין את עצמי ברוב נקיות הבית דייג שיהיה נקי וטהור ומזוקן. ומיפה ומאד את הדירה כלל מיני יוצי. ומריתו צריחות טובים ומנושמים בכדי שפחות דעת המלך בחלתו ביחוד לדידה נלה המרחבת דעתו כראוי לכבוד המלך ואין מזהם על לבו גדול הכונה שיוכל להגיע לו מביאת המלך לביתו. שיוכל להרויח ממון ע"י מכירת מאכלים ומסקים. או עבור שהוא יהיה מקורב אל המלך יותר משאר אנשים ובמנהג יחלו אותו עשירי עס להכניסם אל פני המלך. על כי גדול ותשוב בעניני כבוד המלך. וכל עשייתו צימים המועטין האלה שנקבב לביאותו. להרבות יחודו ויוצי וספרה וחיכוך בהדירה שגבר למשכן כבודו. ועל הדברים הנרמזים לשערת המלך ושאר לרכי אחר בלבו כלום השר מניח המלך וביד המלך מלוי לכוון ואיסוף כל הדברים צרע קפן. ולכן בבוא המלך והנתיב אשר לגיו באתו שפחות על המקומות ומדרי מציאות ביתו מקום מושבות המלך והנה הכל יפה ונאה. או הוכב בעינים הדבר אשר עשה מאשר היה צידו לעשות. ומציאות את המלך ביהה על זה ואז עבדי המלך ומשרתיו מריים ומביאים לו כל דבר הנלרך ביד המלך. והמלך החכם כראויתו ויבין את קבל אלה מה שפעל ועשה זה לכבודו. אחר הנה האיש הלוה החריד עלינו את כל החרדה הזאת ונתן כל כחו ודעתו ע"ז ליפות ולהדר מקום שאוכל לשכון בחוכו. מהראוי להיות קרוי עש המלך. ייקרא לו ומראה לו פנים מותקן וקרינת הדעת וממילא על טוב אדוניו בידו ואין צחשיר לו והכל טוב לו. אכן אם לא קן דעת צה"כ להיות כבוד המלך שיקר עניו. וסויק כענכה ציחו לאכשיתם לו מך הקדים משהבנתו סיבת עצמו. ואחר בלבו עשה הגיע העט שאוכל להריות ממון רב מאחר שנהיה אובשחיו למ.כא. בהכנת לרכיני כי רבו ושאר המונה שיוכל לבוא אליו ע"י מה שיעמוד המלך בצינו. ובימים המועטים האלו עוסק הכל בלרכי המך מאכלים ומסקים כדי להריות בהם. ומאוך פרדת הנות דברים אלו. לא היה סיפוק צידו לעשות השיקר להסיר כל הבלגותיו ומנוען מהבית. ולישות ולהתמלות מדרי ביתו שיהיה ראוי לכבוד משכן המלך. ואף שלא בני בלבו הכי שפחה מעט הכנה בצינו עבורו. אך לא כראוי ונכון לההכבד ולהתייקר את מושב המלך והעמדת הכסא מלכות שישב עליו המלך. והכנה זו קטנה היא אף למשרתו ועבדי המלך הפרחמים כש"כ וכל שכן לכבוד המלך החכם בעצמו. ע"כ בהגיע שלוה המלך הבאים מקודש ורואים שכל הדרי מציאות ציחו אינו ראוי ומקביל לשש המלך והבדים אשר אתו גוטרין אותו במיפה גדולה ולפעמים גם בעונשין וצרות וכדי ציון וקלף על אבר נכוח בעניו כבוד המלך. והתחיל מלהכין לו דירתו בנקיות וחיכוך וניופי. ואין שומע לו מלא המלך אף שאומר ספקן למחר לרכי המלך. אם אין מקום למתייתו ולמושבו על כהא. והתמטל מוכן מלאיו. כי הכהה ומי מעניו בראשו וירח ומרד לרכי ה' וכבוד שמים נחמד בעניו. אומר ודחי בעוד שגוטו חיון זך ומת"ש ח"י שהוא מסופק בתאוה רעות והראורי הלב הרעים. אין מקום להכרזת קדושתו עליו ותהלה מכן עליו ומספר רב גוטו מהלך'ך וזוהרת דברים שלמטה. עשה לצינו בדריים ופינים בדרכי החסידות ופרשות. וכוננתו רק לשער

סידורו של שבת

א **אָסְמַר** להתהדר ונהפאך בכל מיני יופי והידור כבדי שיהל רוח ה' לפעמו ושיהא רחוי להשראת הקדושה. **ע"י** מצייתו שיעשה הכל כשהרה ובקדושה וביראת ה'. ואז כבודו אליו הקדושה כלום חסר מאתו. וככל עת ועונה מוזמנים אלנו מלאכי ה' להרכות עליו קדושה על קדושה כרצון שמו הגדול יתברך שרצונו לקדש בקדושתו. וכשראה כל המרחות ויגיעות שיגע אדם הזה, ושיבר והכניע מאות והמדת לבבו והכל כדי שיוכל לשכון בתוכו שכנת ה' אומר הנה כל מה שפרח האים הזה לא פרח אלא כשביל. ורצונו לזכות שיהיה מרכבה אל השראת קדושתו זו. רחוי זה שיהיה כבדו. ומופיע ומשפיע עליו זון אור קדושתו באורות הפנימיים ואורות המקיפים. והקדושה איתו מכל זך ומסתירו כסתר כנפיו. ואז לא תמונה אליו רעה ונגע לא יקרב באהלו. ומלאכיו יזיה לו לשמרו מכל רע והכל טוב לו:

ב וזה והתקדשתם והייתם קדושים. כי פי' והתקדשתם הוא לשון הזמנה כמו הרי את מקודשת לי פירוש מוזמנת לי תזמיני עצמיכם בכחי' זך ונקי. אז והייתם קדושים שתתברנה עליכם קדושתו הראוי להיות כרתה במקום פהור זך ונקי:

ד **ועברו** כל הנזכר שבה כל הכמי מידע שזה התוספת שבת שלשמיניו בו להוסיף בע"ש מחול על הקודש והוא מלות עשה לדאורייתא ממש לפי שיטת הרי"ף והרא"ש והובא דכריהם לפסק הלכה נכ"ש א"ח ס' רס"א ס"ב) וכדבר לקמן קצת מזה. הוא ענין הכנת השבת ומכוחה אקרא והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו. וכמו שהובא (בתחלת שורש הזה) כדברי הרב בעל המחבר שג"ע. וכן הוא בסידור האר"י בכוונת מנחה של ערב שבת ע"ש. כי גודל קדושת השבת אף שגדלה מעלתו שהוא קדוש מעצמו בלי אהערותא דידן. מ"מ לריך הכנה והזמנה שיהא בו מקום רחוי לחול עליו קדושת השבת בדרך ואכני פניתי הכית שפירשו חז"ל (ילקוט שני שרה) מענופת ע"ל. והכל הולך לפי ערך ההכנה והזמנה שהכין עצמו בערב שבת. ולזה כתוב בפס"ח שכל הלימוד בכוונת יום שבת. אשר הכין לקראת אלהי ישראל נרמו בכל חיבה שבו מספר כבוד שבת כי הכין כגו"ן פאטמה הוא שבע מאות ושלישים ואחד ועם האותיות הוא גי' כבוד שבת ע"ה וכן לקראת וכן אלהיך ע"ש. לרמו על זה שלכבוד שבת לריך הכנה ולפי ערך ההכנה כן שורה בו קדושת השבת. ומי שפרח בע"ש יאכל בשבת. כי לפעמים יתוהם עם אכילה על ענין הגלות השביעה מזיו השכינה כחומר הכתוב ויתנו את האלהים ויאכלו וישתו שפי' רז"ל (ברכות י"ז ופי' רש"י שם) כי ע"י מתזה שדי נהנו והרגישו הנריאות והשובע כא"ס אכל ושתה. ולזה מי שפרח ויגע בערב שבת להכין עצמו שיהיה מקום רחוי להשראת הקדושה כאשר נבאר למטה ענין הכנה זו. הוא שואכל בשבת כלומר נשבע בפניו ויוון עיניו מזיו השכינה. המאיר ביום שבת קודש לכל בני עולם. ומבקשת מקום מנוחה למנוח אדם שמוכל לנוח בו ולהאיר בגופו ובשמחו ולהביך בטוב ענין הכנה זו מה שנוכל לעשות בשעה קלה הוה נתוסף מע"ש לשבת. אקדים לך מה שכתב הרב האלהי מורח"ו ז"ל (נכפ"ח שער ערב שבת פ"א) וז"ל אחר שקרא הפרשה יקבל במורא ובושת פנים תוספת שבת שהם אותיות שבת כי רחוי להתנייש מקדושת שבת ע"כ. הנה כלל במלת קצרות ענין רב. והוא כי ענין הכושה הזה הוא שיבוש ממעשה החול שעבר עליו ביבטול רצון הבורא בה"ם מעבירות הגדולות או הקטנות ודגות ול שנתה. והמרה את פי ה' לעשות גדולה אף קמה. ואף בה"ם ימלא עצמו על הדרך הנכון ויודע ונפש בו לא עבר על רצון הבורא ממלות עשה לדאורייתא או לרבנן. ומכ"ש במלות לא תעשה. אף עבירות שאדם דש בעקבו פשפש ולא תלא. מ"מ הנה ישוב אל ה'. ויתחרט על כל מחשבה ודבור ומעשה שעבר עליו בכל ימי החול אשר לא לה' המה. כי תדע שמחשבה קלה כמות שהיא אם אין בה כוונת מזיה לה' תיכף שורה עליו הס"א כשהם ספרא אחרת שהוא זך אחר שאינו לה'. כי מיד שאינה לכוונת עבודת ה' הוא חלק הס"א ואין בעולם כי אם אז מזיה או עבירה. אם אינה מזיה נעשית עבירה. ובכל דבר ודבר שכתולם. אין כי אם אחת מאלו השתי בחי' או לדיקים ילכו בה או ח"ו פושעים יכשלו בה. ובזוכרו את כל זאת ומחביים מאוד בשם לו מרשות היחוד מלך עולמים וז"ל וב"ש הנכבד והגורא אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר אים וברח לו להכניע א"ע ונפשו ורוחו תחת רשות הס"א וחלק הרע. ונעשה ח"ו עבד ימשול בשרים ושרים הולכים כעבדים על הארץ. ויודע מאמר רז"ל (ברכות י"ב ע"ב) כל העושה דבר עבירה ויתחביים בה מוחלין לו עונותיו. והכל בתשובה שיהיה שב ומתחרט על זה באמת וייתפכו אלנו אותיות שבת הנזכרים לצירוף משב. להיות שב בכל לבבו ומחשבתו לסיפוך לבו כמים לפני קונו. בזכרון כל מעשי ימי החול אשר חלפו ועברו עליו ומחשבתו לדבור ומעשה אשר לא לה' המה. ומכניע לבבו ומשכרל מאות והמדת לבו. ומקבל עליו להיות נדחה ומנו כל התאות וההבת רעות שבעולם נגד אהבת והמדת הבורא בה"ה וב"ש ואז ושב ורפא לו פי' שנתרפא מנגעו הרע חלק הס"א שיהיה שורה עליו צעת חטאו. ונתפא הנגע מן הארוע. ותיכף נשאר גופו זך ונקי להיות בו די בחי' הכנה והזמנה שיוכל אור קדושת השבת לשכון בו ע"ד ושכנתו נתיבם. אף שחוב התשובה הוא הכל לפי חומר העושה. וכפי הפרע ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש (יומא פ"ו ע"א). זה הכל הוא כדי לפינים להקב"ה אבל עכ"פ תיכף אחר שברון לבבו בתשובה ובפרט שקדושת שבת מסייע עליו כאשר נבאר א"ה (כשורש הששי) נעשה גופו זך ונקי להיות בו די בחי' הכנה והזמנה שיוכל אור קדושת השבת לשכון בו. כרצון הבורא בה"ה שתיכף לנטיילת מקום מחרע. ברכה וקדושה מאתו ית' ויאיר פניו אתו סלה:

ע"ד שאמר הקב"ה למשה אני אעביר כל טובי על פניך וגו' עד ונתתי את אשר אחון וגו'. וזה הוא רוב טוב

סידורו של שבת

עוב ונודל: חסד מאת צוראנו ית' וימעלה שמיד כשרואה מקום מוכן וכשר שיהיה זכאי וראוי לקבלת ברכתו וקדושתו הטוב. אז תיכף ומיד דרכו להשפיע רוב ברכה וקדושה ויותר ממה שהעגל רואה וכו'. וכשאין על האדם מסך שיהיה מבדיל בינו לבין קונו משורש הרע אשר בארצו למעלה. שלא יפטרך להעלים עיניו מאלוה ברכה שהוא המונע לקבל ברכת ה'. תיכף בהעברת המונע הלז. חסד אל גורם לזה שרואה להשפיע ולהיריק ברכתו על האדם הזה. וזה הוא הטובה הגדולה מאת האל ב"ה. וזה הוא חני אעביר כל טובי שיהי הוא כל טובי המנוחי את אשר אהון שלמי שאוכל לחון אותו שאלוין בו מניעה מלקבל חנייה חני חן אותו וכן דרכי ותפלי ותמיד חני רודף אחר על להשפיע לכל הארצי וקבל וכמבואר (צוה"ק בראשית י"ח ע"א) וי"ל דהאי כד האי רוחא אתגריד להאי עולם מתמן נשקי ברכתין וחייין לכלא ללחתיימא. השתא ח"ו דהבו בני נשא אסתלק כלא וכו' בגין דלא יהיך האי רוחא להאי עולם מ"ש דלא לאשגאה נחש תתאה דרגיה דיתחקק ביה ע"כ הרי שיעקר המניעה הוא עבור דלא לאשגאה נחש תתאה אבל אם ימצא מקום סתור ונקי ממומחה וזוהמת הנחש תיכף יחיר בו אור ה' כלאש ויכל שמה בנפשו. וכמו כן בכלן אם אדם זוכה בחלו השעות שמים שמוסיפין מחול על הקודש כמ"ש בע"ש (מסכת המ"א ט"ז) לזכר ולספר נפשו וגופו לנקותו מכל מוס רע ומחומות ואדוות רעות ההלויים בלב והכל ע"י הכוונה ובתשובה נכונה לפני המלך ה' הרואה בתשובה. אז כשיגיע נודל זיו הדת אור קדושה השבת המבטיחה ומאירי ובה לכל העולמות יחיר על נפשו וישרה חלקו בעולמות עליונים מאור הדת והעשה אללו מבחי' תשב לרוך שבת שבת קבלתו מקדושת שבת. וייעט לו עסק ה' עד אשר יתשק ויתלהב ויכסוף וידבק נפשו בעריבות נעימות ידידות אור שם ה' המשפיע זאת על עולמו. ויומחק לו חביבת ומתיקת ברכת ה' המבדך את יום השבת כמאמר חז"ל (מ"ר בראשית פ"י י"א) ברכת ה' היא תעביר זו ברכת שבת. וככה אור הזה יבדך ויהלל וישנה ויפאר למלך הכבוד ברוב עוז ומדוה בקדושה ובטהרה הלב אשרי מי שזוכה לזה. אבל השמים והחירי הדעת חיון נותנין לכם להסיר מקודם חלוא ופירות הרע שבלבם וממילא לא תזכך גופם ותפשם שיהיה מקום וראוי למשכן ה'. אז בהאי אור קדושה השבת בעולם נורח מנפשות אלו ולא אור ננה עליהם כי חיון מקום ליבב על הכסא מזהמת לכלחי עונותיו. כי עונותיו ילכדו את הרעע ותבחי חטאתו יתפרק על שאין קבלתו להשראת הקדושה. ואם אשר לגודל אור הקדושה השופע מצורה אל עולמים ברוך הוא וכו"ס. לא ימלט שגיע גם עליהם מעט דמעט מבהקת זיו אור המאיר בו. נדמו בזה לאדם שנקבל רפואתו. ולא יזכך ויקה מקודם קיבת הגוף מעטפת הזוהמת והפסולת המלא בה. ובדלי הרפואה שהוא אובל ובוהה הוא לריק כי נהבטל ברוב הפסולת שבו ואין מועיל לו הרפואה הזאת. כן אותם האנשים אשר לא דרשו ולידו הישב ח"ך לעשות המה מכניסים את הטוב ברע ועבירה שבהכנס מכה את המנה. וזבוי מוח יביע שמן רוקח ומגדעות נחמו להקדושה שנופל לחון הקליפה והנפול. ובדרך מאמר רז"ל רשעים מלאים חרפה ותע"כ אינם עושים הטוב כי חוכף בהמחשבות ותאות רעות והרכורי הלב שדעתו ולבבו ממולא מהם. בלא יוכל לשעול פעולתו עבור דיכולו ברע שבלבבו. ודוד המלך כיון ואחר על עמך זה מי האיש התקין חיים ונו' עד סוד מרע ועשה טוב. פי' שדוקא כסדר הזה יעשה להקדים עובדת הרע להסיר תחלה מעליו נגדיו הנזאים ואז וילבב אותך מחללות. והבנת הכתוב שיהיה נדרש דוקא כך להעשות כסדר שנכתב בו ולא בהיפך וכן ממה שנבאר א"י"ה (בחלק השני דרוש ד'). וכדבריו אלה כן שמעתי בשם מופת הדור איש אלהים קדוש רמב"ם מורכ"ב ישיבה זכרו לחיי עולם מ"מ דק"ק דיוטין שפי' כן דברי הגמרא (קידושין י"ג ע"א) כל מי י"א ט יודע בטיב גיטין וק"י לא יהיה לו עסק עמהם. פי' מי שאינו יודע לגרש את הרע מחילה. ולפשוט ט' בנט כריתות ונזירות ונזירות אחרת הרע שבלבבו. ואח"כ לקדש עצמו ולהביט את הקדושה אל חוץ הפסולת והרע. וע"כ לריך לגרש מחילה שורש הרע שבתוכו כדי לזכך את נפשו ולהסירו. ואח"כ תוכל לשרות עליו הקדושה ואור החיים לנחות תחת לל כנפי השכינה. ובה פירשתי מאמר חז"ל (פסיקתא הובא מילקוט חרי עשר רמז תקי"ו) על פסוק וישב ראובן אל הבור כו' רבי ברכיה אומר אמר לו אהה פתחת בתשובה מחילה חייך שכן צדק בלא ופתח בתשובה מחילה שנאמר שובה ישראל וגו'. והוא תמוה בעיני כל רואיו ח' שהתורה קדמה להושע ופתחה בתשובה ושבת עד ה' אלהיך. שנית הלא ידוע שאד"ר וקין עשו תשובה קודם ראובן. אכן יתכן לדבריו כי הנה מה שצד ראובן אל הבור היה לעשות משה גדולה הללל נפשותו ולהחזיר בן החניב לאביו כמ"ס (מ"ר בראשית פ' וקודם לזה היה עוסק בשקו ובחשבונית ועשה תשובה על לבולל יוטי אביו כמו שכתב שם במדרש ועד כאן ח"ל הקב"ה אחה פתחה בתשובה מחילה כלא' לעשות תשובה מחילה קודם עשיות המלות בדרך סוד מרע ואח"כ ועשה טוב חייך שכן צדק כו'. שגם הוא כן הזכיר ואמר מחילה שובה ישראל וגו' ואח"כ וקח טוב שקודם קיחת הטוב לריך אחה לשוב תחלה כדי שיוכל הטוב לשרות כך ואלא יתכנסל ברוב הפסולת. ע"כ עשה תשובה תחלה ותוכל אח"כ לקחת הטוב כמבואר למעלה. וכל הענין הזה נרמז בטבילת המקוה באלו עובדין בע"ש קודם. והקודם מוכרחי' (בפע"ח ט"ז) כחב וליך לפסול ב' טבילות ח' לפשוט נגדי חול מעליו ואחר להמשיך עליו תוספת שבת. והוא ע"ד גיטין וקדושין הנזכר. ובאופן שיהיה משפון אחר כוונת הלב פי' שקודם יתן אל לבו ומחשבתו לשוב בתשובה שלימה לפני צוראו. כדי שיוכל לפשוט ולהסיר מעליו נגדי חול ע"י הכוונה והתשובה כמאמר למעלה. ואז יוכל לגרש מאח"י הסמרה אחרת השורה עליו כי הנה ה' מתגרשת ומסתלקת ע"י בחינת המים כידוע שזו היא טבילת הזבה והקדה לגרש מעליה כה הפ"א שצורה ע"י בימי נדושה כי דבר הרע והטומאה לשרות במקום המטוהף והמאופי.

סידורו של שבת

לכן נצ"ח דחה שורה עליה הס"א. וע"י הפזילה בני המקוה מימי החסד תחננה מחסה ותחסנה ולכן לריבם שנתנו בילה במים ולא יהיה עליה שום דבר הו"ן צבוס מקום בצבירה ובשערה כדי שחצורה מכל וכל בכל יום. מקום שנוגעין המים ובחין שמה. כן לר"ך אר"ם בעש"ק בצבילה אחת להעביר כל הס"א מעליו וכן הוא (בזוה"ק ויקהל ר"ד ע"ה) כד עלה שבתא חלמיכו חינון עמא לאסחאה גרמייהו (פירוט לכנס עמא) משמושא דהול גלי עמא בנין דבחול רוחא אחרא חלוא ושעירא ושריא על עלמא וכד צפי בר נש לנפקא מן הלי רוחא ולא עלא ברוחא אחרא קדישא עלאה בני לאסחאה גרמיה למשריה עליה ההוא רוחא עלאה קדישא ע"ה. ועל דברך כלה הסבילה השנית למשך עליו קדושת שבת. מאחר שעמנו נכון לנקות ולזכך מקום שחובל לשרות צו שהיה. אבל לא יועיל לו לעשות מעשה קוף לשבול ולכוין במחשבתו להשליך ואינו משליך כלום. ובזאת ונטפו קדוה לבנו וכמסמרות נפועות במחשבתו ולבנו ודל: שאין תועלת בעשייתו לבד ולא מגרש וממילא לא מקדש. ועל כזה אמרו חז"ל (תענית י"ו ע"ה) טובב ושרן צידו שאפילו טובב בכל מיומת שבעולם לא עלאה לו סבילה וטעם"כ כשפובל ושריא ושמו במחשבתו ולבו באכריס הפנימים שיעקר החיות תלוי בהן. והוא כשרן הנמלא בעקש שר"ך להויתו צבנת של עץ שלא להרבות חת הסומאה בק"ה הקדושה שיפול לתוך סומאחו. וע"ה אמרו בגמרא (תנינה י"ח ע"ב) במשהי סבל ולא הוחזק כאלו לא עכל ופירש"י שלא הוחזק שלא נתכוין לסבילה סברה אלא לרמייה בעלמא וחמירין שם בגמרא שדוקא לקדריס בני כוונה לסבילה. אבל לחולין לא לר"ך כוונה. ויחמא לדבריו שלקדריס כוונת לקבלה קדושה של מעלה ע"י הסבילה לר"ך כוונה שיכוין לסבילה סברה ויסיקר ע"ה פ"ה פ"ה זו סומאח נפשו. ואז סברה מביאה ליד קדושה שיוכל ע"ה לקבל אור הקדושה של מעלה. ויסיקר עינת הלב כמו שלנו מבקשים וסבר לבנו לעבדך בחמת. וסבר להעבדך חת ה' לר"ך מקודם להפיר את לבו בחמת מכל הרהורי הלב והחוק החקיקים הקשירים בלבו ולא נכון יהיה לבו בנחת בה' שאור יחיד בתוך מעמקי הלב לשכון בחובו אור שכינת אל. וקדוש עליון הרמב"ם זללה"ה רמז על זה במתק לא נשנו שכתב (אף הלכות שבתות) ח"ל דבר צרור וגלוי שהסומאות והספרות נזירת הכתוב הן וכן הפזילה הן ר' וסומאות מכלל החוקים בזה וכו'. והדבר ה"ו בכוונת הלב. ולפיכך אמרו החכמים סבל ולא הוחזק וכו'. ואעפ"כ רמז יש בדבר ששם הסמטין לבו לפיר כיון שפבל ספור ואף על פי שלא נתחדש בגופו דבר. כך המכוין לבו לפיר נפשו פ"ה ח"ה הנפשות שהם מחשבות האון ודעות הרעות כיון שהסכריס בלבו לפרות מאותן העלות והביא נפשו בני הדיקת ספור. כרי הוא אומר וחקתי עליכם מים סהורים ובהרתם עב"ל. וירא על האמור בדבריו שיעקר סברה תלוי בלב לפיר לבו ומחשבתו ולקבל עליו לעבוד אה ה' באהבה ויראה בכל לבבו ונפשו ומחודו ולקשר עלמו עם כל מדותיו ותאוותיו אל חי העולמים ב"ה. ואז יסרה עד שיהא ראוי וישר להשריח שכינת אל וקדושת השבת. ולכן ר"ת של "לב" סהור"כ ברה הוא אמתות סבל כידוע. כי עיקר הכוונה הוא שיבה על ידה ליד סברה הלב. ואז סברה מביאה ליד קדושה שיוכל לקבל בחובו קדושת אור ה' לר"ך בלבו. ואפשר לרמז זאת במאמר חז"ל (בבה ק"ב ע"ב) ורחלתי וסכתי ושמת שמלותיך לר"ך אלעזר אלו בגדים של שבת ופירש"י ושמת שמלותיך וכו' ע"ומה היתה אלא שמלות מיוחדות והיינו דשבת. ולבאורה כיון עלמה שחרן כלמה ודלי שחא שפוסק ערומה בעת הרהילה ומה מקום להקשות וכו' ערומה היתה. ורמזי כיון לחז"ל (פ"ד רות פ"פ הל' ח"ל) ורחלתי מסייפות ע"ה שך וסכתי אלו מלות ולדקות ושמת שמלותיך עליך וכו' ערומה היתה אלא אלו בגדי שבתא וכו' חתן ה"ר חנינא לר"ך אר"ם להיות לו שני עפסיה ח' לחול ואל' לשבת. וזה נכון ואמרים וכו' ערומה היתה כי לא היתה לריבה לבוא בשבת במים רק לרמזן מסייפות ע"ה והוא דבר התלוי בלב בלא ביאת מים עליה. ואך פקחתי עיני בדבריי המפסדים שם שפירשו חז"ל ורחלתי מסייפות ע"ה פ"ה מדכתיב וכו' ורחלתי והוא מיותר כי אין לו חיוב למעלה. אלא חת הבורות שהיא רחילה כשפוסק וחדל מסייפות ע"ה וכן בוסכת ע"ה. ולפי דבריהם הדרא קוביא לדוכתיה שהוא רחילה בכל לבואת המים כשפוסק אין מקום לקושיות וכו' ערומה היתה. אכן לפי דבריו החכמים רחילתי המים מועיל מאוד להעברת הס"א והרע מעל נפש האדם. והעיקר תלוי בכוונת הלב בדרכן ואנכי פניתי הבית שהוא מסייפות ע"ה כ"ל. ובה על נכון. כי הנה רות היתה לריבה לבני דברים בעת ירידתה אל הגורן כדי שתבנה לבנות. ח' כשפוסק היריאת העולם שהוא להתחלות ולקשט עלמה בקיבוץין נאות כדי שתשא קן וחסד לפיו לפרות כשפיו עליה כמאמר רז"ל ופירש"י על פסוק וחרד הגורן ותעש ע"ה. והשני הוא מה שאמרו במדרש שם על וירדתי הגורן וחרדתי על זכותי עמד עמך. ופירש"י שם שייסע לה זכות נעמי כדי שישא ארחה בועז. ובני הדברים אלו יביאים צדרי נעמי ברה שחמה לה וסכתי שמלותיך. ח' הוא כשפוסק שהוא רחילה בכל לבוהן וסופון אחר כך הסיכה ולהלכט צבדיה שהוא כדי להתחלות לפניו. והוא קשה לרז"ל בגמרא דידן על מה שהורכה להסיקה שפסטי שמלותיה עליה ואחר כך לירד הגורן וכו' ס"ד היתה הולכת ערומה חלון אל הגורן. וע"כ חז"ל אלו בגדים של שבת שהוא ללבוש שמלות הנאות המיוחדים לשבת להגדיל חנה עליו. ולכן לא הקשו בגמרא דידן וכו' ערומה היתה כי היתה ערומה בעת הירחיה. וע"כ היתה לוי נעמי חלילה כ"י יפה לרמזן ולבואת בגדי שבת כדי שתשא קן וחסד לפני טעו כ"ל ורש"י ע"ה נקט שהן הקדושה כי לדברי המד' נכון להקשות כן כאשר יבואר. ושש"י שהוא שפרד עמה ונשא נעמי כדי שישא ארחה בועז. רמזה ב"כ בדברים האלה. וי ידוע שבגדי שבת הם ארבות לטעמי עולם הכריאה. שבו בחי' טעם העליון הבא מנעמי כמ"ש בכוונת ויהי עשש"י בחי' עולם הכריאה הוא כמ"ס ורבות ס"ג ע"ה ד' לוחיות השם מספר נעמי והוא בחינת שבת הגבול

סידורו של שבת

כמ"ש במדרש (שער הכניסה ליום שבת) ולקבלת אור הלל לריד קודם ההכנה שבארנו לעיל וע"י פזילה כחומר ולכן רמזה להשתיים אלו הרחיבה שהיא פזילה בתי המקוה כדי להשגרה מאתה כל בחי' הספירה אחרת כדי שמוכל לקבל אחר כך אור לבושי הכריזתה בחינת נעמי הרמוז בבגדי שבת. ואך והעיקר הוא בלב. וע"כ אמר המדרש ורחבת מטופסת ע"כ שך וסבא אלו מלות וירדה פירוש שתקבל ע"ך לעשות מלות וירדה ה' ואח"כ ושמת שמלותיך אלו בגדי שבת אור שבת הגדול ואח"כ וירדה הגורן שהוא זכות נעמי להיות חוסף עליה אור נועם העליון כדי שתהיה ראויה לבעו בחינת יסוד עולם. והמניין יבין. ולזה הבחינה מקשה במדרש וכי ערומה היתה כי לפי פשטות דבריו ושמת שמלותיך לפי בחינה זו הוא רומז לבחי' אור עלמה הרומז בבחינתה ודרגתה ולזה לא לריד להכנה הלל. ותמיד מלוכשת בצורה וע"כ אמר וכי ערומה היתה מזה הלבוש קודם ההכנה הלל אלא שהוא בגדי שבת כנ"ל. וע"כ היתה לריכה להכנה המזכרת בפזילה והעיקר בכוונת הלל לרמוז מטופסת ע"כ הראויה הלל של הילר הרע המכונים בשם אל זר שבחוקר האדם כמאחז"ל (שבת ק"ה ע"ב) ע"כ לא יהיה כך אל זר וכן הוא בזוה"ק (אמור ק"ה ע"ב) ע"כ. כדי שמוכל אח"כ לקבל האורה מקדושת שבת הגדול כנ"ל ועל כוונה זו כתב הרמ"א (בא"ח סי' רמ"ב ס"ג ח"ל) וילבש עצמו בבגדי שבת מיד אחר שמתן עצמו ולא נודע פעמו בזה ובדבריו יש שמך לדבריו כי שיוו בגדי שבת מבגדי חול נלמד במדרש הנ"ל מפסוק ורחבת וסבת ושמת שמלותיך כמבואר וסמתן הכתוב אהדי כי אחר ההכנה ברחינה הלל יוכל לקבל אור נועם שבת. הרומז בבגדי שבת כמבואר היסוד בדבריו למעלה :

ז ועתה אחת אש איש נלבב אחת ועיני שכל לך ולבך חרד שתהיה ע"ך הקדושה ואור ה'. כי נכסוף נכספה לבינת צדיק. להדביק נפש אל זו הדרת נועם קדושתו יתב' המתגלה עתה ומאיר ביום השבת קודם השכיף ביה עשה זאת וישא קח אל את ברכתי אשר הובחת לך. מכל מ'אמרו. ודברנו שכתבנו ובארנו היסוד מלמעלה ועד הנה. והיה ביום הששי והבין עלמך בהכנה רבה המזכרת. כמצינו הרע מקרה לך בחמת ויוחר מזה נעשה צפת תפלת המנחה וקבלת השבת שאז נגמר ההכנה מכל וכל. והכנה זו הוא נטפל להשבת שעל ידי זה אור יאיר לך בהלל נרו עלי ראשך ביום השבת קודם. והנפטר למאור פמלוא שע"י נקרא הכנה זו בשם חוספת שבת שנס העת ההוא לשבת נחשב וחס שבת יקרא לו כי נפטר לו. וזוה י"ל טעם על קריאתה השם של שבת והוא ע"כ מ"ש (בשפ"ח שער הלמוד בכוונת יום שבת) ששבת גי' כ"ז פסע שם הוי"ה. ולדעתו רומז על כ"ד שעות היום שבת עמנו וזה החוספת שבת שאנו מדברין בו שהוא ערך שתי שעות כמזכר לעיל (בשם המ"א טס) ושעה אחת כל דהו שהחייב להוסיף שבת כמ"ן (בש"ע א"ח סי' ר"ג ס"ח) ושלא היה כבודו מה השבת כמאמר הגמרא (ברכות ג"ב ע"א) אפוקא איהו כמא דמאחרין ליה עדיף כי יהי דלא ליהוי עלן כמשאוי. וכפי דבריו שהחוספת הוא נטפל להשבת ובשבת יחשב. לכן רמז הקב"ה בשם שבת נס השעות חוספת שבת אלו להיות בין הכל כ"ו פעמים הוי"ה מספר שבת כל זאת בארנו בענין החוספת שבת מה שמן ההכנה לעשות בו שיהיה נעשה הכנה לשבת :

ענין ד ידבר בביאור עוד פעם וכוונה אחרת בהתוספת שבת הלזה שהוא מצד אהבת חסד שבנו (ובו י"א עלים) :

עלה א אמנם זאת ועוד אחרת נגאר בענין החוספת הלזה מה שנגרר לבין בו. ונאמר כי הוא נעשה מ"ד גודל אהבה ורב חסד וחובת הקודש שבנו בגודל אהבת התורה. וללדקה זכות נחשב לנו שניהם גם אהבתו זוכים להיות גם לנו חלק במלות ה' לעשותה וכאן במלות זו שמירת השבת קודם הבא בחסדי המקום ב"ה עלינו שמיאל כמאמר בדבריו למעלה. שקדושת מלוא זו נעשה בלי אהבתוהו מאתנו. אמרו וענינו גם אהבתו עם חסידו מתחבר לקיים אחת כדרך הבעל גומל חסד שדרכו להוסיף בהשבת. כאשר פירשתי יפה דברי רש"י זה"ה שכתב על פסוק אחת וכוונת לעבדך ליחסק ראוי היא לו שיהא גומל חסד. וכדי ליכנס בביטוי של אהבתו כבאן. אכן נחית רש"י זה"ה לאשמעינן בלזיה מדה ממדות טובות עשהה רבקה זאת כי הנה ידוע שגודל יתר שאת מדה החסד ממדת הרחמים בנמה פנים ונבאחר לקמן א"ה (במלך ז' דלות הרביעי). אך ההפך הפשוט שבעל הרחמים אינו נותן לדקתו מלבו לבד רק אחר שראה בעיני העיני וגודל זערו ודחוקו אז נכמרו רחמינו עליו ונכזה בעיניו ממותו נגד זה הרחמים ונותן לו לדקה בערך רחמי הלל שבו. אולם לא כן הוא מדת החסד כי מדת החסד הוא שדרכו להשפיע חסדו ומעלמו נותן ובבוקר יעמוד והולך וירדף למואל מקום לחול חסדו כמאמר חז"ל (שבת ק"ד ע"א) שכן דרכו של גומל חסד לרוץ בחר דלים. כי כן הוא דרך מדת החסד שגבו ציער בקרבנו ומשוקק שמדנו לידו ע"ה כמאמר חז"ל (בבא מציעא פ"א ע"ב) על פסוק והוא יושב פסח שהאל כחוס היום שסדר לאליעזר חתלה לראות אש ים אורחים ולא הימיה. והב"ד בעצמו לבקש אורחים להכניסם לביתו. ואח"כ כשראש וירא וירך לקראתם כי כן הוא מדת החסד לחפש ולבקש את העני להשפיע לו ולתת עליו ברכה כדי לפעול חסדו. והיא המדה הגדולה והטובה אשר שמו יתברך מברך נגדו וסיה ערס יקראו ואני אענה כשם שהוא קורא אל העני קודם בקשת העני. כן סרס יבקש הוא וישפך שמו בחפלה ובקשה לפני מלך אל רס ושא שמו יתברך עונה אותו ממרומים :

ב והוא ע"ד לעשה נפלאות גדולות כל"ה. כלומר שע"כ עושה נפלאות לבדו שאין בעל הכס מכיר בניסו וע"כ לו הפערתו קודם שיבקש מאתו כי לעולם חסדו לפי שיש בעולם חסדו הגדול שהוא כעין דוגמת זה שחושב

סידורו של שבת

שחוקק לחת לפני למלאות נפשו כי ירעב קודם כל העני אליו לשאול אוכל למו. לזול זה הקב"ה מראה נגדו ועושה לו נסים קודם שאלת פיהו והפלת חמנונו לפני שמו ית'. והנה עשיר בעל החסד הלז והרש כשנפגשו שניהם יחד. חיכך נכנס בלב הבעל חסד לפעול עמו חסרו ולקיים עמו מצות ומדה הגדולה של חסד ורץ הרש העני הלז אשר עניו בו. עבור גודל דוחקו מקדים לשאול חלקו כפה והכעל חסד אחר בלבו אף שחמלל משאלתו לא חייס בזה אלא מדה המרחם ולא מעלת ודרגת החסד. ואם האמת אמו ובלבבו כשאר דוקא לקיים מצות החסד. אין יודו לתקן כי"ל להוסיף על דברי הרש ששאל מחמו דבר קטן. והוא בדעתו ומחשבתו הטובה מוסיף לו יותר ויותר מבקשתו עבור גודל החסד אשר אמו. ומקיים מצות ומדה החסד מה שנוח לו מדעתו יותר על שאלתו בלתי שאלת פיהו. וכזה יבא דברי רש"י זלה"ה על נכון. כי זו היא המעשה דרבקה שמתחיל הקרא והנה רבקה ויאלח שתיבת והנה אין לו פי'. ולפי דבריו יאמר שיתמה בנחמי רבקה בלדקחה הגדולה לעשות חסד לעוברים ושיס. ולכן כתיב וכדה על שמה ולכאורה י"ל בלשון וכדה שגרה: כאילו מדבר בדבר הידוע. ועדיין לא נודע לנו אם היה לה כד על שמה. אכן הכתוב מורה לנו לדקות רבקה שלא הייתה הולכת בדרך שאר הנשים בכוננת חזרה להביא מים אל ביתה וכאן אין הכוונה ב"ס על היציאה שלשם זה יאזה לפעול שפולתה לעשות חסד וכדה הידוע לה שפולתה על שמה למלאותו מים בכדה לכל: 3 והנה יש ללקדח במקראו קודם חסד דרבקה כמה דקדוקים. אחד בתחנת ההסיון של אליעזר שאמר והיה השלמה וגו'. עד שמה ובס גמליך אשקה אותה הוכחת וגו' ולכאורה אין בזה גודל הנסיון כי כמה מרחמי איוב כשוקא וכפרט השקלת מים בתוך הבאר שאין בזה הפסד מומן. ב' מה שנתן לה המתנות קודם ששאל אותה בת מי את ולא כן נלפשו מפי אדוניו אברהם שהזירו אשר לא תקח אשה לבני מכות הכעני ומוכנע ועומד על זה. ורש"י זלה"ה פי' שהיה בטוח בזכותו של אברהם שהללתי ה' דרכו. יקשה לפי דבריו מה שכתוב אחר ותשאב לכל גמליו והאיש שתתאה לה מהרשים לדעת ההללתי ה' דרכו אם לא. הרי מפורש שעדיין לא ידע. רק אחר כך כתיב ויהי כאשר כלו הגמלים לשמות ויקח אליש גוס זה וגו'. ונראה שתיבת המס והאידיש על ידיה תלוי בזה מה שכלו הגמלים לשמות. ואנחנו לא נדע מה ענין זה לזה עד שאמר ותשאב לכל גמליו היה מסופק ואחר שכלו לשמות נחודש לו שהיא ממשפחת אברהם. ג' מאמר הקרא וירץ העבד לקראתה הוא תמוה כי לכאורה נראה שלא היה לו מקום לרוץ. כי קודם כתיב הנה אנכי נלכ על עין המים ועל הוא בסמוך. וכשהוא מלאה מים מן העין הייתה סמוכה אליו ולהיכן רץ. ד בסוף העמק מקרא כתוב ויספר העבד ליתחק את כל הדברים אשר עשה וגו' ויביאה יתחק שהלכה ערה אמו. ולכאורה מה ענין קישור וסמיכת הפסוקים זה לזה שפני שסיפר לו דוקא הביאה ובלא זה לא היה מביאה. גם תיבת כל הדברים לכאורה מיותר והיה לו לכתוב ויספר את אשר עשה וגו' ולאחר את כל אלה הדקדוקים שיבואו על נכון נאמר והכוונת האלה מרמזים לנו גודל מעלת רבקה הדקת והגמים שנעשו לה אז. אשר על ידיהם נסודע ללתיעור אודתי ממשפחת אדוניו אברהם היא. והנה מעלה אחת שראה בה מבורר במדרש (מ"ד בראשית פ' ט') על פסוק וחדר העינה וגו' חז"ל כל הנשים יורדות ומתמלאות מן העין וזו כיון שראו אותה המים מיד עלו. אמר לה הקב"ה את סימן לבניך מה את כיון שראו אותך המים מיד עלו אף בניך כיון שהבאר רואה אותן מיד יהיה עליהם. ה"ה"ז אז ישיר וגו' עלי באר ע"כ. ולפי פסוקו שמעט המים על העין לנד עלו לקראתה. לא שמהפסוק עמו נעקר ממקומו וכל לנגדה. כדמשמע בלשוננו כיון שראו אותה המים עלו לקראתה: 4 ולכאורה נפלא כי בהפסוק שמיא מפורש ביהפוך דברי כתיב וחדר העינה ותמלא כדה ותעל ואם המים עלו לקראתה להיכן ירדה ומאין עלתה לכתוב בה וחדר ותעל ונראה לדעתו שפי' המדרש הוא שמעין המים כולו נעקר ממקומו ועלה וכל לקראת רבקה וע"כ סמיים את פי' לבניך וכו' כיון שהבאר רואה אותן מיד יעלה. ושם ודאי שהבאר עלמו כולו עלה לקראת ישראל כמאמר חז"ל (מ"ד במדבר פ' י"ט) על פסוק ואשר הנהלים ומשם בראה שירד הבאר לראות המערות והוי"ה גולגולת וזרועות וזרועים שאין להם חקר וישאל חזרו לנבקם את הבאר וראו אותה שהיא יאלח מלאה מתוך הגמלים וגו' הרי מפורש שהבאר עלמו ירד ועלה אף כן מה שכתוב במדרש המים עלו לקראתה פירושו המים עם המעין כולו רץ לקראת הדקת רבקה אמנו: ה ובוזה נכון אומרו וירץ העבד לקראתה שדקדקו בו להיכן רץ אלא שרץ למקום הבאר שמשע מאחו לקראת רבקה: 1 ובוזה מופתעם יפה דברי רבינו רש"י זלה"ה שבי' על וירץ העבד לקראתה. לפי שראה שעלי המים לקראתה. ולכאורה אין כאן מקומו לכתוב כזה זה. והיה לכתוב על פי' וחדר העינה דברי המדרש. אכן כיון לדבריו. ומחרן בזה מה שיתמה על מקרא הלז. וירץ העבד לקראתה אזה רץ. והלא היה עומד על המעין. ואמר לפי שראה שעלו מים לקראתה ועקר המעין מים ורץ וכל לקראת רבקה לכן גם הוא רץ לשם הרי מעלה אחת שראה ברבקה. מעלה הב' מרומם בפסוק כלאר כלו הגמלים לשמות. והוא ע"ד מאמר חז"ל (ילקוט בחקתי) על פסוק ואכלתה לחמכם לשונב ח"ל לומר שיהא אדם אוכל הרבה ושבע אלא אוכל קיפעתא וסחכך עליו כמה שנאמר להלן ובך את לחמך ואת מימך ע"כ. וכן מלנו גבי שרה אמנו שהיא מעשה ידיים מחנךך והיה הכרעה מצייה בעייה ובר דלוק מע"ש לע"ש כמחז"ל (ילקוט חיי שרה): 2 וענין זה נרמז בחזרה אלל משה רבינו ע"ה שאמרו בטת יתרו לבינה איש מצרי הגילנו מיד הדועים וגם דלה דלה לנו וישק את הלחן. הנה ב' דברים ספרו לו מה שפעלה להם משה. א' שהלילו מיד הרועים כמחז"ל 3 ר שמת פ' ח') דבר של גלוי עריות באל לעשות עמהן ועמד משה והושיען נאמר כאן ויושיען ונאמר להלן: 4

כידורו של שבת

יעקב ויזן מושיע וגו'. ועוד עשה אף שהרועים לא היוו להסקית לאדם מפני הידוי שיזו לא יתרו כמאמר צ"ס - אולם החיס הכזה דנה לנו כעומד שדלה עפע מים כדורך שראוי לשפוט רק לנו לעצמנו ולא שמו הרועים נכבס על זה וכמעט מים האלו השקיתו האלו לכן אמר להם זה עובתן את פאיש - כי הכיר זו שואו פורעו של אברהם שהצרכה מזויה במעשה דיו :

ח. ובעלה היו רמזה לנו התורה גם כאן ברבקה במקרא הזה ויהי כאשר כלו הגמלים לשפוט. היה לא חמר ויהי כאשר שמו הגמלים ואמר לשון כלו שהוא לשון מניעה. כעומר שפגעו עלמן מלשמות כדרכם חמיד רק אחר ששמו מעט מנבו עלמן מלשמות והוא מחמת שהצרכה מזויה במעשה דיה. ונחנך החיס במעשים ושמו קימעל ונחנכרו להיות להם די שפוקן בצעם אשר שמו. גם נרמו עינין היה ככחוב ותער כדס אל השוקת פי' שאחר שתיית העבד היה הכד עזיין בשלימות כאשר נצמו לו. ולכן ל' כתיב ותער הנשאר כדל אלא כדה שפאר בשלימות כאשר היה קודם שפיה. גם רמו הקרא והשאב לכל גמליו כעומר שפגעה יאחט היה די לכל גמליו לעשרה גמלים שהיה והכל ע"י ברכת מצעה דיה. הרי מעלה השניה שראה ברבקה, ויזר מעלה הגדולה מפורס ברקא שהיה ברבקה. וזה היה חמתל נסיונו של אליעזר. והוא דרך עשיית מדת ההסד המזכר בדבריו למעלה. והוא כרלות בעל ההסד אשר העניו מפיל חטטויו לפניו ומבקשו להעניק לו מסוב ברבותיו ומנו ככשו יתחמס אומר בלבו אף אם תאלה משאלותיו לא תקיים כזה כי אם מדת המחמס לא מדת ההסד. ומה עשה הולך ומוסיף לו על שאלתו ליתן לו מה שלא שאל מאזו. כדי שיהי בבחינת גומל חסד שקודם כתר הדל להשפיע לו מסוב חסדו כאשר נצטרנו. ולכן העמיד נסיונו ע"ז אם יאמר אליה הנמיחתי גא מעט מים מדרך. ותאמר מעלה שפה וגם גמליך תשקה ותרחל מה גודל מדת החסד שפה שרענה דוקא לגמול חסד ממנה. וע"כ מושיע על שאלתו. אימה ויכחת לעדך לנשק. וע"כ פי' רש"י רלויה היא לו שפאה גומלת חסדיה וכדאי לוכנס כניויו של אברהם. מכון לדבריו שפיה שהיה נכרת שיש בה מדת גומלת חסדים. וע"כ רלויה לוכנס כניויו של אברהם שהוא עיקר ומקור החסד. וכל ימיו היה דורך אחר זה להכניס אורחים אל ביתו להאכילם מפחו ומכוסו יתרו למען רבות החסד. והצרכת רבקה כן שפיה. ומעלה ומדעפה הושיע וזאתה לו גם למגליך כאשר כדו לעשות חסד עמו. גלל זאת אמר הכתוב ויהי כאשר כלו הגמלים לשפוט וראה בה שלשה מעלות האלו והכל הוא דוגמת כיוו אברהם כענין עשיות החסד והצרכה מזויה כשיע נחודע לו סיפק כניויו שבודאי מתפשטת אברהם הוא ורלויה לוכנס כניויו. לכן ויקח נוח זכר וצמדיים ונחן לה. כי כפה באלהי אברהם שבודאי הלליו דרכו אחר שראה בה כל מעלות האלו. ואך כפיפור העבד ללכך ונתיאל לא דנה לגלות כ"כ המעלות הטובות אלו שפה. כי ירא עי"ו יענוו מלחמוד את רבקה לו מלד גדולת מעלתה ושינה כלשונו לומר קודם ואשאל אותה ואח"כ ואשיח הנזם על אשה :

ז. והיו כמנהגו מפני השלום שארץ (יבמות ס"ה ע"ב) מותר לנשות דבריו שלום רבי נתן אומר מלה לשנת וכו' וכלל זאת לא שינה ח"ו לומר דבר שקר כלשונו רק על דרך שאמר יעקב אזכי עשו כדורך עשיתי וכו' שפירש"י וזה"ש שם אנכי המביא לך ועשו הוא כדורך עשיתי כמה דברים שדברת אלי. וכן פי' (בבב"א) וישלח קאמר (ע"ב) אחיכם דוד המלך נגדו שיאמרו משמו ללכך. כמה לתי ואשה שלום וגו' ולא הוא אומר דאבור לקדומו שלם לרשיעיו וכו' הוא הא אוקמוהו דלקב"ה קאמר וחכב נכל דעליה קאמר וכו' ע"כ. וכך כפיפור העבד אמר ואשאל אותה. כעומר באותה הנה שפאלתי אזרה. ואשיח את הנזם כעת ששמתי את הנזם. ואם לכך לכן לא יבין לכוננו חין כזה איפור. וכן ארז"ל (בבב"א מטעא כ"ג ע"ב) כתיב חלת מילי עבדו רבנן דמשנין מלייהו וכו' דקדקו לומר משנין מלייהו ולא אמרו עבדו דמשקרי כי ח"ו שפסוס איזה עס וסיבה ישקרו ח"ו בדבריהם ושארתי ישראל לא ידברו כוז. ומותמו של הקב"ה אחס. והתשקר משקר עם ושלום כמותם המלך כידוע לודעי חן. ורק שמשנין מליהון שכלככו יבין לומר דבריהם שמשחמט לתרי אשי וזהו יטוון על האמת. ואם השומע שמע ופעה חין ככך. וחסת דוקא כתיב חלת מילי או מפני השלום כאמור. אבל בשאר דברים שאינם לשם מלה ודאי אף זה אסור. ובה היה שינוי של אליעזר והכל כדו להסחיר מלכך ונחואל מעלותיו הנוראים שראה בה. כדו שישלחו אותה אמו. ושלוס יעשה לה להביאה לבית בעלה :

י. ובוה ינואל על נכון סמיכת הפסוקים המזכרים. ויכפר העבד ליתק את כל הדברים אשר עשה ויבאה יתק הארלה שרה אמו כי מקודם סיפר לו כסדר כל אשר עשה כהקדים הניחת הנזם והלמדיים קודם שאלת בה מי את. אף שלבאורה הוא שלא ככונן. אך מלד הבלתה מעשים ומעלות הגדולות שראה בה ברית ככאר לקראתה וברכת מעשה דיה עד שכלו הגמלים לשפוט. וסוב מדת חסדה כענין חסד לאברהם. שרודפת לעשות חסד. ולכן היקף ויבאה יתק הארלה שרה אמו על שמשע שיש בה כמעלות ומדות שרה אמו לכן ויבאה הארלה ונעשית דוגמת שרה אמו שהצרכה מזויה ונר ללוק כפיש"י וכאשר נצטרנו סיכס :

יא. ועינך תרחלנה שכמה וכמה מעלות טובות שכרבקה העלים הקרא כהאיפור. ורמזו כלשונו דרך רמו שיהא נשמע מרמו הכחוסים מעלות טובות שבה כענין ריאת הבאר וברכת מעשי דיה שהוא רק ברמז המקראות. והמעלה הקטנה והאופרתי לנבו דידה שפוא עשית ושהכס רידימת החסד. סיפר הקרא שבודך ככאמור וגם נגמליך תשקה ככשכל כתיבת הענין בהנסיין ואח"כ בהמעשה. והפסס הוא שהדבר הנעשה כדקדקש ע"י כתיבתה ודגתה הגדולה. ואזו לנו ללמוד ממנה עורי עבודה כבה ח"ך נעבוד את ה' אלהינו כזה שפיה גם

סידורו של שבת

אנחנו עושין כעשייתה לעשות בזה נחת רוח למי שאמר והיה העולם. קילר בזה הקרא ורבי' ברמז הכתובים. זמן העשיות חסד הלז שממנה טולל ללמוד דרך הכנה ועבודה ה'. ואיך לאחוז במדת החסד הגדול. ולהתנהג עם העני כשכבד בזה לנגדנו. להוסיף על שאלתו מלד מדת הטוב והענין יפה. דרך הזה פירשה עו המורה הקדושה בפרט ללמוד ממנה ולהיות גם אהנו עושין כמעשהו כנאמר למעלה. ואם דרך מזה טובה הואת לאפשר לתת עטם על מה שארזו רז"ל (יומא פ"ו ע"ב) שהבז מאהבה זדויות נעשו לו בזכויות כי ידוע שענין האהבה נמשך משורש החסד על לא אהבת חסד הנאמר בקרא (מיכה ו') וכשעושה תשובה מאהבה מעורר עליו מדת החסד של מעלה. ואם לא יעשה לו הקב"ה כי אם שימחול לו עונותיו. אין בזה כ"ח מדת הרחמים והוא מעורר עליו צעת שזה שובר לבו לפניו ומפיל תהונו לפני כחם כבודו שימחול לו על מה שעושה נגדו. והוא חסד האמיתי לעשות עמו בחינת ומדת החסד אחרי שימחול לו על עונותיו בזה זה מלד מדת הרחמנות הכשל חסד האמיתי לעשות עמו בחינת ומדת החסד אחרי שימחול לו על עונותיו בזה זה מלד מדת הרחמנות והרואה בתשובה רואה דוקא לעשות עמו חסד כרוב חסדיו שהוא ענין עשיות הטובות בלתי בקשת המעטריך להם. וע"כ עושה לו מהזדויות זכויות והוא דבר אשר לא שאל מאתו ולא עלה על לב הכעל תשובה לבקש מאתו כזאת והקב"ה בחסדו הגדול עושה לו זאת ומוסיף לו על שאלתו בזה עושה לו מהם זכויות והכל בתשובה מאהבה בזה מעורר עליו מדת החסד כמבואר :

ובמעשה החסד הלז כן גם אהנו עושין במלות השבת. אחרי שאין צדיקו ולא לריבין אהנו לעורר מאתנו על גוף המלוא המדובר למעלה (בעקף ח') ואין לנו כי אם להוסיף על המלוא מעמנו ומדעהנו זכרנו עין יפה שבנו ועל זה אנו מוסיפין מחול על הקודש בין בתחלה בין בסוף כמבואר למעלה ועל דרך ארז החסד הנזכר שמוסיף מעמנו ומדעהנו בשביל אהבת חסד שבו. כן אהנו מוסיפין על מלוא זו שאין בזה התעוררות לזאת. וכדי להראות לפני בוראנו יתברך רוב אהבת חסד אשר אהנו. אשר נכפשו חסקה להיות חזקנו גם במלוא זו כמו בשאר מלות ה' ועושין מה שביעלתנו ולהוסיף משלנו חלק קלם מיום הששי על יום השביעי וכן במולאי שבת. להיות גם ידיו וחלקנו במלוא הגדולה הזו. וזה ברמז המבואר בזמירות שבת דרשי ה' יצע אברהם אהבו המאחרין ללחא מן השבת וממחרין לבא. רוחא לזה הענין הנזכר שמשל מדת אברהם שהוא חסד המה בלו לכלל המוסיפין הנזכר. ומה מעשיהם עבור זה מאחרין ללחא מן השבת וממחרין לבוא. והנה אף שבהוספת שבת הלזה נחלקו הגאונים ז"ל ויש מהם שסבורים שהוא מ"ע דלזרייתא והוא שיפס כרי"ף והר"ש (בפרק בתרא דיומא ופ' כמה מדליקין) והב"י הביאם לפסק הלכה (בנח"ח ס' רס"ח ס"ב) ולדעתם אין זה התוספת מדילן. אך ודאי אף לדידהו אין התוספת שבת דינו כשבת עמנו לענין עונות שיהא חייב על עשיית מלאכה זו מיתה ב"ד כמו בשבת עמנו כי אפי' בתוספת יום"כ שהוא ודאי דלזרייתא אפילו לדעת הרמב"ם ז"ל שלא הביא כלל חיוב התוספת שבת. מודה בתוספת יום"כ שהוא דלזרייתא כמבואר בדבריו (בהלכות שביעה עבור הלכה ו' ח') אבל אין בו עונש כרת כמ"ס (ביומא פ"א ובלחם משנה ס"ב) כי לא תשכח מעולותיו היום והיו כמלוא שבת עמנו ואפי' בכלל בשבת כמו שכתבנו למעלה (עקף ג' ענה ז') כי הוא מורה על אהבת המלוא שבת ולכן נכלל בו. ובזו יש לנו החיזה בהתחלת המלוא להשעורר אותה בחינת התעוררות לזאת וזכות נהשב לנו לכל המלוא. ואף להסבורים בדברי הרמב"ם שאפילו מדברנו אינו הוא מלד מדת הדין. אבל האידנא כבר נהנו בו כל בית ישראל וקבלוה כחובה וכפסק הש"ע הנזכר להיות ה"ש לחוב גמור. ובאחי בזה להזכיר את עמיתו בני ישראל שינת בה מחשבת החכמות חוץ מן הכהנה שלריבים להבין עמיתם בעת הזאת לקבלת קדושת השבת אף גם לקבל התוספת שבת בדרך החסד הנזכר. להראות לפני שמו הגדול יח' רוב האהבה והזכויות המלוא שבנו. ואהנו מוסיפין על מלוא זו הן לפי השיטה שאין לריך כלל ומדעהנו מוסיפין. והן בזה שיהיו שמחים ומקבלים הענוג. מה שבהוספה הוא חלקנו באתערוחא דילן. וזה והיה ביום הששי והיכינו אין והיה אלא שמחה כמאמר חז"ל (מ"ר אסתר) ששמחה וזענוגו להקב"ה מה שאהנו מוסיפין לו מיום הששי ליום השביעי ואהנו יולאין נגד השבת דעתנו היפה ובהשבת הקודש אשר עלינו ואחר שבעשה הכל יפה בהתוספת שבת בשתי החינות שזכרנו. כן קבלת אהבה אחר בו. וכן בהשבת נפש וגוף בשבילה ובתפלת מנחה של עש"ק. ועיקר בלבבו הטוב ובמחשבת טובה ונכונה. אז מתהפך נגדו איתיות ששג לנידוי שבת. ורואי מעשה לקבל שבתות חסד רוב שמחה שמחה המלוא. ומתוך מיעוט עונות שימחול לו עונותיו על ידי התשובה : וכל ענין אחרו וביאורו בשורש הזה. רמז לנו אור העולמים ב"ה שקריאת השם שבת שהוא נוספיקין שבת בו תשוב וגם שוב בתשובה לרחם גם שבת בתחלה תוסף ושבת באהבה תקבל הכל להורות על ענין חוספת שבת וכוונתו ועשייתו בו אשר ע"כ קראנו השורש הלזה בשמו הנרמז עליו להיות לך לאות ולסימן לכל דבריו בשורש הזה. והיה השם הזה לך לזכרון לעשות כן כמלואו עלינו מפי המלך עולמים ב"ה וב"ש הכבד והנורא. והיה אם כן נעשה. הקב"ה יעורר על נפשנו וסורם חלקנו בהעולמות עניויות קדושת השבת אשר נרמז בו כאמור ושבת בך תתעורר שיתעורר באדם קדושת השבת ואור קדושת שמו הגדול מנה עליו. מוסף עליו כל היום לאור באור החיים. ובהו נשלם מה שהיה לנוגו לבשר בשורש הזה :

בליק שורש הראשון. ברחמי אל יתברך אשר מעולם נצרני באישויו. הנה לא ינום ולא יישן :